ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

PODZIM/JARO 2013

www.cechoaustralan.com

Aireys Inlet - Great Ocean Road, Victoria *(sem)*

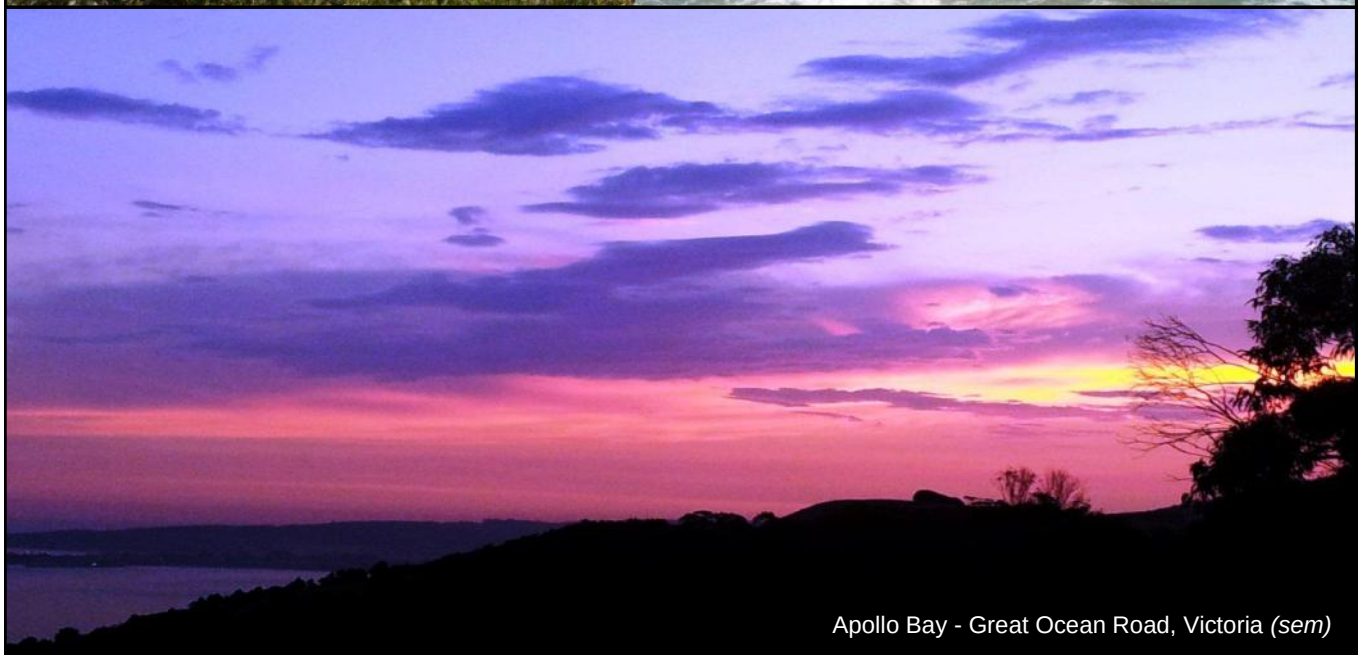

Apollo Bay - Great Ocean Road, Victoria *(sem)*

Generální konzulát České republiky: JUDr Milan Kantor
500 Collins Street, Melbourne 3000,
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

NĚKDY JE ČAS

Barbara Semenov

Někdy je čas psát osobně. Jsem opět na svém místě mezi nebem a zemí. Vysoko nad bílým příbojem modrého mořského nekonečna, v australské buši plné zvláštních a typických vůní a zvuků. V dálce blikají zelená světýlka rybářského zálivu Apollo Bay, a horizont, který vylučuje, že by země nebyla kulatá, ruší jen pár zdánlivě kotvících zaoceánských lodí. Samozřejmě, že se pohybují, - plují pomalu a jistě, jako náš čas.

Uplynul rok od chvíle, co jsem je odtud pozorovala se stejnou zádumčivostí. A šestnáct let od mé první návštěvy Great Ocean Road, na kterou jsem se tenkrát vypravila s rodinou s těžkým posláním rozsypat popel svého otce na přání jeho srdce, které dokud tlouklo, milovalo dálky a moře, - „někam do moře“. Říká se, že čas jediný může vyléčit ten nepopsatelný smutek, který se usadí na dně duše po odchodu blízkého člověka. Dobří rodiče však s námi zůstávají, dokud budeme dýchat. S tátou jsem si blízko pokaždé a kdekoliv na světě, kde se potkávám s nekonečným mořem, kdekoliv se v letní noci pod Jižním křížem či Velkým vozem dívám do záhadného planetária vesmíru, který mne fascinuje, tak jako fascinoval jej. Ano, - *‚pokud se nás biologický zákon života a smrti netýká, bereme ho za nezměnitelný. Jakmile se ale do nás zatkne, přáli bychom si jej ovlivnit, uprosit. Nakonec marně, takový je řád světa…‘,* napsal mi nedávno moudrý přítel.

Před šestnácti lety bylo ale jiné čelit tomuto řádu než dnes. Byla jsem v nejaktivnější části života, v mladém manželství s dítkem školou povinným, s všedními radostmi a starostmi, v čase, na který dnes vzpomínám jako na nejkrásnější léta života. Ne že by dnes nebylo krásně. Dítě vyrostlo a osamostatnilo se, manželství dozrálo jak víno, já žiji mezi Prahou a Melbourne a raduji se ze svého čechoaustralství.

V květnu to bude rok, co jsem přiletěla do rozkvetlé vlasti, aby mě dcera, která tam pracuje již třetím rokem, přivítala na letišti s tragickou zprávou, že si „babička právě zlomila krček stehenní kosti a leží v nemocnici“. Následoval můj osmiměsíční pobyt v republice, v jehož závěru, deset dní před Vánocemi, máma zemřela.

Rekapituluji teď její poslední chvíle ve vzdáleném místě rodinného rozptylu a tíha odchodu druhého rodiče je větší než ta předchozí. Je tomu možná i proto, že čas, dnes náš největší nepřítel, posunul ručičku hodinek o pár čísel dál? Nutí mne ještě více otevírat oči a duši do hvězdné noci s otázkou, na kterou nikdo nemůže dát odpověď. Vidím jen naši nicotnost a vyšší, nepochopitelný řád. O to nesrozumitelnější a malý se jeví svět nás, smrtelníků.

Osm měsíců v Čechách, byť půl času bylo prožito u nemocniční postele, nejdříve ve zdárné pooperační rehabilitaci, kdy díky velmi dobrému tamnímu zdravotnictví, bylo vše na dobré cestě k máminu návratu do života, až ke zlomu, kdy byl v jejím věku boj už příliš náročný a bylo snazší jej vzdát, - těch osm měsíců jsem měla příležitost poznat, jak se skutečně dnes žije v mé staré vlasti, o které s oblibou píšu v superlativech.

Superlativy stále platí – Česko je nádherná země za každého ročního období, a nežije se tam špatně, ať si říká, kdo chce, co chce, země se i v době těžké ekonomické situace v celé Evropě drží statečně nad vodou, lidé jsou vesměs dobří… Ale také je tam bohužel dost lidí nedobrých. Myslím, že v tom je jádro všech problémů, na které si Česká republika neodbytně zadělává.

Během několika měsíců jsem tedy plně vtažena do života českého občana – dennodenně cestuji hromadnou dopravou do městské nemocnice, jednám s personálem, navštěvuji úřady, poslouchám rádio, sleduji televizi, nakupuji v samošce, platím poplatky,… Pomalu ale jistě mne semílá mechanismus života v malé české kotlině.

K tomu všehochuť nebývalých prožitků - interakce s novými lidmi, která většinou funguje na prostém, všeobecně platném základě – jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá… Občas výlety z Prahy, ty pro mne bývají vždy osvěžením na duši, český venkov je kouzelný, byť místy prostoduchý. V Praze to kompenzuje kultura, někdy je divadel až moc a toužím po klidu a tichu domova, který jsem si v Česku vytvořila k obrazu svému. Mám zde hodně přátel.

Z let dávných, před emigrací, i přátele nové a úplně čerstvé. Se všemi je mi fajn. Nemají za sebou životní zkušenosti emigranta, mají ale podobné názory jako já na svět kolem nás. Dobře se s nimi povídá nad sklenkou lahodného moravského.

Také ale pustím ráno rádio. Tam však, zdá se, mluví jiným jazykem. O stanici Impuls jsem již psala, - pohodová, mám ji ráda. Je to nejposlouchanější stanice v České republice, příjemně hrají, moderují mladí lidé, zapojují do vysílání své posluchače… Celkově tam vládne velká „svoboda slova“. Ale především slova veřejného mínění, kterému se dává značný prostor a které nebývá nikým korigováno. Neexistuje žádná osvěta, žádné nasměrování lidí k lepšímu. Naopak, slyšet jsou zejména hlasy typické nevzdělané části národa, který se vyhecovává v negativních komentářích a štvavých řečech. Velmi zřídka jsou odvysílané příspěvky přivedeny na správnou míru, erudované vysvětlení. Napsala jsem redakci Impulsu svůj dojem, ale za odpověď jsem jí nestála. Tak se přistihuji, že mi občas vyskočí tlak a mám zkaženou náladu hned po ránu. Například, když slyším, jak posluchač ventiluje - „Nevím, co pořád máte s tím komunismem. Maminka ani tatínek nebyli ve straně a žilo se nám za vlády komunistů dobře.“. Nebo – „Jó, víte, kolik tenkrát stálo máslo a co stojí dnes?“. Při – „Já se totality vůbec nebojím. Měli bychom tu konečně pořádek“, dosahuje můj puls stovky - a vypínám rádio s hlasitou samomluvou - „budiž ti to přáno, ještě že tu s vámi nemusím žít.“

Sledovat chování některých politiků v televizi je ovšem podobně inspirující k okamžité nové emigraci. Dřív mne velmi rmoutilo, když se o Česku hovořilo jako o Kocourkově. Při pozornějším sledování zdejší politiky si víc než často povzdechnu „Only in Kocourkov je něco takového možné.“ Každý týden se zde například vyslovuje nedůvěra vládě. Nejstrašnějším dokladem Kocourkova byly prezidentské volby a chování odstupujícího prezidenta, který se, s prominutím, na konci svého úřadu snad zcela pomátl. Děsí mne možnost pomatení prezidenta budoucího.

Správně manipulované veřejné mínění dokáže v České republice divy. Ptám se známých - „Slyšeli jste na Impulsu…? Znáte tu písničku „Zas čtyry roky v prdeli“ (kterou si redaktoři nominovali jako nejlepší píseň roku? Ona samozřejmě nebyla nejlepší, jen stanicí nejhranější, ale média to hezky stočila, že je to vlastně nejpopulárnější píseň). Přátelé vrtí hlavou – „My Impuls neposloucháme, tu písničku neznáme.“. To je jedno, lidé, o kterých psal již Čapek, ona prostoduchá většina národa ji zná a bude se k ní hlásit. „Místní demokracie a svoboda je bordel a my chceme pořádek“, míní. Takže ona ta nezanedbatelná část národa vlastně touží po tom, aby ji někdo opět usurpoval. Část národa volí komunisty, protože si myslí, že jí bude líp. Oj ty svatá prostoto, je to vůbec možné? A pak je tu část národa, která tvrdí, že je to docela pochopitelné, protože za komunismu se žilo lépe. Trpělo jen pár jedinců, ti, co se podřídili, tak se vlastně neměli zas až tak špatně. A hlavně – bylo o všechny postaráno…

Je to zkrátka pořád dokola, jakési ‚déja vu‘ českého národa, na které ale já už nemám nervy. Nemám čas ani sílu vysvětlovat základní rozdíl, který zřejmě hodně lidem uniká, že totalita je totalita, že tak, jak je třeba být antifašistou, je třeba být i antikomunistou. Jestli někdo srovnává život v demokracii (byť špatně nastavené) a život v totalitě, nerozumím mu. To srovnávat opravdu nelze. Vše je samozřejmě o osvětě, vzdělávání a o médiích, která zásadně selhávají ve vysílání jasné zprávy, že totalita je nepřijatelná. Bude-li nadále národ vycházet z jakési mylné sobecké premisy, že vzkvétal na úkor vražd a utrpení menšiny (což ostatně není pravda - nevzkvétal), není mu pomoci. A zůstane k smíchu a pohrdání nejen Evropě, ale celému světu.

Po osmi měsících jsem už plně vtažena do vřavy politického klání, volím na svém obvodě, sleduji debaty, diskutuji na koncertu i nad smaženým sýrem, … - najednou jsem jedna z nich, uzavřena v té malé kotlině, jako bych zapomněla, že jsem ušla světa kraj a patřím vlastně už dávno jinam.

Možná právě sem, do mého zálivu při australské Apollo Bay, možná někam jinam, patřím do světa,

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

kde jsem dnes všude doma. Rozhodně vím, že nemohu patřit někam, kde se najdou lidé oslavující pětašedesáté výročí „vítězného února" a nástupu totality.

O strhujícím divadle „Tančírna" jsem již psala. Je o geniálním obnažení toho nejkrystalizovanějšího zla - fašismu a komunismu, o devastaci lidských životů, které tyto totality přinesly. Diváka mrazí stejně tak, jako když sleduje obraz normalizace a pokřivení lidských charakterů v důsledku politického útlaku. Tu hru jsem viděla v divadle Radka Brzobohatého už pětkrát, nepřestává mne hluboce zasahovat. Při své poslední návštěvě jsem byla však zcela konsternována, když se sešlo publikum, které radostně (nikoli pobaveně) tleskalo do rytmu písní „Zítra se bude tančit všude", „Dobrý den majore Gagarine", a „Když se podaří, co podařit se má, podaří se také poupata". Pochopila jsem, že velká část národa by si vlastně přála být řízena, přála by si žít pod diktátem, který by ji zbavil tíživé odpovědnosti. A to jim demokracie nemůže splnit.

V Národním divadle jsem také podruhé zhlédla hru „Má vzdálená vlast". Inscenace Karla Steigerwalda je vynikající sondou do české mentality, pro nás Čechoaustralany umocněná skutečností, že je psaná podle knihy Dagmar Šimkové „Byly jsme tam taky". Jedná se o šokující vzpomínky ženy, která byla v mladém věku po dobu 14 let nespravedlivě vězněná komunistickým režimem. Po návratu z vězení se jí podařilo emigrovat za sestrou do Austrálie, kde vystudovala umění, historii, archeologii, psychologii a sociologii, věnovala se práci pro Amnesty International, pracovala jako psycholožka v perthské věznici a uspořádala v Perthu i několik výstav. Ve hře se vrací opakovaně do své vzdálené vlasti za účelem restituce nejen své vily, ale i rehabilitace svého ztraceného života. Když jsem byla na tomto představení v létě, hlediště bylo zaplněno jen z půli, ale hercům se od publika tvořeného převážně krajany dostalo ovací vestoje. V zimě bylo v hledišti Nové scény spolu se mnou snad dvacet lidí. O nastavené kritické zrcadlo nikdo nestojí. Nebylo nastaveno jen našinci, obnažilo i australskou naivitu. „Tančírnu" a „Mou vzdálenou vlast" musím opět doporučit nejen krajanům, ale zejména domácím Čechům.

Proč jsou nakloněni návratu starých systémů, které byly celým světem dávno zavrženy jako nefunkční a navíc zločinné? Proč jsou Češi stále nespokojeni a uvažují o emigraci? Je to z důvodu, že se mylně domnívají, že živobytí je jinde snazší? Nebo je jako v mém v případě vypuzují lidé neschopní, sobečtí a hloupí, kteří se snaží stáhnout republiku opět ke dnu?

Není to už moje bitva, já jsem si tu svoji vybojovala už dávno, když jsem před dvaatřiceti lety opustila s jedním kufrem zemi a své rodiče a vybudovala si důstojný, naplněný život v jiném světě. Nevím, zda to byl svět spravedlivější, bohatší nebo krásnější než ten doma, ale byl svobodný. Češi si dnes mohou naložit se svojí dlouho potlačovanou a znovu nabytou svobodou, jak chtějí. Nezbývá než doufat, že ji nezaprodají za kus žvance a pochybné jistoty, a nezneuctí památku všech, kdo za ni během totality bojovali. A že se já budu moci – dokud je čas - vracet do své vzdálené vlasti, kterou jsem nepřestala milovat, abych si mohla užít její krásu a velebnost podobně tak, jako si užívám svého místa na druhé straně zeměkoule.

Mezitím se pohnou lodě času o kus dál a my budeme o další rok hvězdám blíž.

Glosa Miloše Ondráška

HYSTERIE VOLEB

ZVÍTĚZILA PRAVDA A LÁSKA NAD LŽÍ A NENÁVISTÍ barbarsky přestřelil prezident Václav Klaus při oznámení, že jeho nástupcem se stal k levici se hlásící Miloš Zeman a nikoliv středopravicový Karel Schwarzenberg. Na soše sv. Václava v Praze se objevilo „Odpusť národu jeho blbost". Žiji v Melbourne a zákonodárství České republiky mi nedovolilo, abych se volebzúčastnil, i když mám české občanství. Cestovat tisíc kilometrů do volební místnosti je pro mne nepřijatelné. Mohu ale zaujmout stanovisko k okolnostem, které z volební kampaně vyplynuly. Na českém vysílání rozhlasové stanice SBS ze Sydney jsme slyšeli přenos z Prahy, komentátor silně kritizoval nově zvoleného prezidenta a zejména jeho špinavé a xenofobní výpady proti druhému uchazeči. Za takovou neohroženost by ho za Gottwalda čekala šibenice. Kdoví, zda ho ještě uslyšíme. Umělci Zemanovi vzkázali: „Nejste náš prezident, zvítězit pomocí lží a estébáckých metod je Pyrrhovo vítězství". Pražský tisk zase o jeho nové životosprávě: místo piva a becherovky šestkrát dvě deci vína a tři panáky slivovice během dne.
Máme štěstí. Klaus před volbami prohlásil, že bude emigrovat, kdyby Zeman nevyhrál. V Austrálii žije sestra paní Klausové a mohla by Václava přemluvit, aby se k protinožcům přestěhovali. Šťastní jsou také ve Švýcarsku, že nemusí dávat plnicí pera pod zámek, tam zase žije od roku 1968 Klausova sestra. Ještě jako ministr financí přijel Klaus do Melbourne a Národní dům s ním uspořádal besedu, budoucí prezident neprojevoval k exilu a exulantům žádnou lásku (toto slovo používám v souvislosti s úvodem). Byl již prezidentem, když znovu navštívil Melbourne, k nám se vůbec nehlásil a všichni víme, jakou ostudu si nadrobil při útěku ze studia australského rozhlasu v Canbeře. Ale o toto mi nejde. Klaus, mne poučil prohlášením, že prezidentem může být jen ten, kdo v republice žil celý život a je součástí země.
Na Hrad našinec nebo cizinec? cloumalo českou společností, jak jsem mohl vyrozumět z internetových informací. Volební kampaň vyvolala vypjatou atmosféru a rozvrátila normální život v zemi, která historicky byla a stále je součástí západní kultury a civilizace. Ti, kteří veřejně podpořili kandidáta, který patří k vlasteneckému rodu po staletí, dostávali sprosté, posměšné a závisti plné vzkazy. Docházelo k rodinným krizím. Některá pracoviště se raději vyhýbala volebním tématům, jinde docházelo k vášnivým sporům, které narušovaly pracovní morálku. Angažovanost byla emocionálně tak výrazná, že zdůraznila rozdělení celé společnosti. Česky dobře mluvící kandidát prohlásil, že násilí/znásilnění považuje za evoluční výhodu, feministky šílely. Ozvaly se agresivní hlasy, že manželka jednoho uchazeče o prezidentské křeslo neumí česky, vyrukovala s tím i paní Klausová. Vadilo to národu za T. G. Masaryka? Klausův syn, ředitel pražského gymnázia, se znemožnil národovecky šovinistickým útokem na ty, kteří se zasloužili o rozkvět jižních Čech.
Ale to není všechno. Schwarzenberg je pro některé jeho odpůrce cizák, pro jiné přivandrovalec a tedy nepatří do naší krásné české země, protože žil v cizině. Jeho rodinu tam vyhnal zločinný režim. Tuzemci do naší krásné české země nepopiratelně patří, i když většina přijala totalitní režim a někteří si přejí jeho návrat. Jak se s tím vyrovnáme my, kteří žijeme v cizině. Neseme stigma cizáků? Nesl je také Komenský? Masaryk? Baťa? Peroutka, Voskovec, Drobný, Ančerl, Navrátilová? Patřili do kategorie přivandrovalců legionáři z první anebo zahraniční vojáci z druhé světové války? Pavel Tigrid nebo Meda Mládková? A mnoho a mnoho jiných, z domácí půdy nás vyhnalo politické násilí.
O příslušnosti k vlasti a k národu jsme nikdy nepochybovali. Nedávná volební kampaň se odrážela ve vulgárních hlasech různých blogů a internetových reakcí na novinové články: emigrovali jste nahrabat, nepleťte se mezi nás a dejte nám pokoj. Jak se k takovému smýšlení postaví nový prezident a krajanské komise senátu a ministerstva zahraničních věcí České republiky? Názor, že ten, kdo emigroval, je zrádcem, je výkřikem totalitních systémů. Takže: nacisté rozdělovali české občany podle rasy, komunisté podle třídní příslušnosti a Česká republika podle adresy. A právě s odvoláním na bydliště máme napomáhat vývozu českého zboží!
Václav Klaus, dlouholetý politický rival Václava Havla, zachoval sametovému prezidentu dekorum jen jednou, až v prosinci 2011, když Havel zemřel. Nad rakví Klaus prohlásil, že odešel prezident, politik, intelektuál, člověk, na kterého bude země vzpomínat s vděkem, úctou a respektem. Klausův vicekancléř Petr Hájek vydal knihu „Smrt sametu", ve které Havla označil za satana, nástroj lži a nenávisti. Klaus pak na otázku, co tomu říká, odpověděl, že kniha by měla být povinnou četbou. Ale jde ještě dále. V polovině února tohoto roku prohlašuje, že Havel byl extrémní levičák, který bořil existující lidský řád, že nechtěl demokracii, hospodářský trh nazýval hokynářstvím. Nezmínil se však, když pokládal Havla za extrémního levičáka, do jaké kategorie řadí komunisty. Klaus se domnívá, že Česká republika byla za Havla nezdravou zemí.

KAREL ČAPEK: SLYŠEL JSEM

Slyšel jsem to od jednoho vyššího státního úředníka, kterého nesmím jmenovat. Slyšel jsem to z míst nejlépe zpravených. Říkal mi to jeden známý, který k takovým věcem má přístup. Mám to z nejlepšího pramene. Je to úřední tajemství, ale mně to řekl jeden pán, se kterým jsem jel ve vlaku do Vlachova Březí. A tak dále.

Tu či onu z těch vět můžete slyšet v téměř každém československém politickém hovoru, pokud se odehrává mezi pány v límečku; lid bez límce a kravaty se ve svých politických názorech obyčejně obejde bez oněch vyšších a nejlépe informovaných autorit. A po takovém "slyšel jsem" následuje nějaké hlubší politické tajemství, například že ten a ten ministr si koupil zámek na měsíci, že ten či onen ouřada má 999 miliónů platu, že pro Pražský hrad bylo ze státních peněz zakoupeno tři sta třicet stříbrných stříkaček, nebo něco tomu podobného. Nikdy se neříká "slyšel jsem z nejlepšího pramene, že panuje veliká nezaměstnanost a bída" nebo "je to úřední tajemství, ale mně to řekl jeden vysoký státní úředník, že se v úřadech potají a horečně pracuje na racionalizaci úřední práce". Žádné toho druhu tajemství nevychází z míst nejlépe zpravených, nýbrž toliko věci důvěrné a takové, které podporují oblíbený československý politický názor, že všecko je lumpárna, že nevěřme nikomu na světě širém a že to republika nevydrží. Jen si vzpomeňte, kolikrát jste už ve svém okruhu slyšeli, že někdo něco z nejlepšího pramene slyšel, a jaké věci to byly.

Ta zvláštní československá záliba něco pod pečetí tajemství slyšet a dát to zase dál je do jisté míry patrně přežitek válečného zpravodajství. Tehdy kolovaly ústním podáním zprávy, které v novinách nebyly, protože v novinách být nesměly. Ostatně většinou ani nebyly pravdivé, byly tendenční a zveličované – ale my je nemohli kontrolovat právě proto, že noviny měly náhubek tak neúprosný. V tom byla historická pitomost válečné cenzury: že znemožnila jakoukoliv kontrolu, a tím dala místo divokým pověstem a nekritickému povídání. Kus toho romantického, spikleneckého zpravodajství v nás zůstal dodnes; nestačí nám, co je v novinách, chceme se dovídat víc a věci skrytější, vem je kde vem. Neříkám, že dnes najdeme v novinách všechno – v jen jedněch novinách jistě ne; ale celkem – s několika výjimkami a za jistých kautel – mohou psát noviny o čemkoliv; přesně řečeno bývá v nich toho dokonce víc, než je poctivě pravda. Nuže, má-li vedle té nepřeberné hromady zpráv a polozpráv, slechů, pověstí, insinuací, klepů a omylů, která se úhrnem jmenuje tisk, být ještě nějaké ústní podání, – to už to ústní podání musí vypadat, to už se toho musí nabrat hodně plná huba, to už musí být tak silné, že se i nejméně ostýchavé noviny stydí to otisknout! Ano, jsou to ty nejposlednější splašky politického nádobíčka; ale i z nich se skládá takzvané veřejné mínění.

Slyšel jsem to od vysokého státního úředníka. Nikdy se neříká "slyšel jsem to od ministerského rady Paprtála, od komisaře Mastikulky, od úředního sluhy Jarolíma Pokorného". Slechy vždycky mají původ zastřený a bezejmenný. Vždycky je to nejlepší pramen, ale bez udání místa. To už patří k přírodopisu pověstí: že jejich začátek je zahalen tajemstvím. Patří to i k jejich poutavosti: kdybychom řekli, že jsme to četli v novinách, budou mít naši posluchači trapný dojem, že jim povídáme něco starého a známého. Ale pozor: neznámý pán je osobnost vždycky podezřelá, jak víme ze soudní praxe. Pán, kterého nemůžeme identifikovat, je ipso facto subjekt nevěrohodný a nepatří do diskuse. Řekne-li vám někdo, že to a to slyšel od osobnosti, kterou nemůže jmenovat, pak buď to slyšel jako tajemství, které není oprávněn říkat dál, nebo má ona nejmenovaná osobnost zájem na tom, pouštět něco anonymně do světa; obojí případ není ani pěkný, ani spolehlivý. Kus naší politické a veřejné mizérie je v tom, že tolik lidí sbírá své názory a zkušenosti ušima a ne očima. Trochu míň slyšet a trochu víc vědět: to by posloužilo nejlíp našemu veřejnému mínění.

Lidové noviny 19. 1. 1932

Z ARCHIVU NA SÍTĚ INTERNETU

Václav Rameš

Jako archivář (a ředitel Státního oblastního archivu v Třeboni) bych měl mít velkou radost z toho, jakému zájmu se v posledních dnech těší historie našeho národa. Konkrétně se jedná o kapitoly z dějin XX. století a především o rod Schwarzenbergů. Nicméně interpretace a tvrzení, která se nyní vyrojila, mne štěstím nenaplňují. Stále totiž v našich krajích platí, že historie není učitelkou života, ale služkou, kterou si bere každý jako rukojmí jenom proto, aby mu účelově sloužila. Historie si to věru nezaslouží a už bychom si to měli konečně uvědomit. Domníval jsem se, že doby kdy z husitů učinil Zdeněk Nejedlý první komunisty, jsou již za námi. A ejhle. Zrodili se noví vykladatelé naší historie. A světe, div se, nejsou to komunisté. Narodilo se mnoho „povolaných", kteří bez hlubší znalosti tvrdí ledacos. Podle toho co slyším, je zřejmé, že v našich archivech máme jenom zbytečné papíry, které není třeba studovat a jako archiváři bychom to měli zabalit. Jak si jinak mám vysvětlit, že se dnes živě hovoří o tom, že otec Karla Schwarzenberga nebyl vlastenec a ani české národnosti, logicky tedy spolupracoval s nacisty a snažil se tuto republiku zaprodat Němcům. Jeho syn, nynější kandidát na prezidenta, se raději poflakoval v cizině, než by žil v Československé socialistické republice a poctivě s námi absolvoval

normalizaci a ještě se drze kryje švýcarským pasem. A mohl bych pokračovat dále. Od okamžiku, kdy jsem se začal zabývat historií, je to pořád stejné. Nikdy nekončící boj s mýty a pověrami. Pravda archivních pramenů stojí proti lži a proti snaze upravit si historii pro své účely. Často marně.

V třeboňském archivu je dostatek důkazů o tom, že otec dnešního kandidáta na prezidenta byl vlastencem a za tuto zem se postavil v jejích nejtěžších dobách. Spolu se svými přáteli inicioval jak "deklaraci české šlechty" z roku 1938, tak i dopis státnímu prezidentovi Háchovi o rok později, kde se všichni podepsaní jasně hlásí jako vlastenci k této zemi. Karel Schwarzenberg v této pro republiku těžké době připravil k vydání knihu „Obrazy českého státu“, která měla posilovat národní hrdost. Náklad byl pochopitelně nacisty ihned zabaven. Na jeho majetek byla uvalena okamžitě nucená správa a stal se s celou rodinou zajatcem ve svém domě. Jako major československé armády se po celou válku podílel na odbojové činnosti a především v závěru války zabránil ve svém kraji mnoha zbytečným krveprolitím. Jeho autorita byla neotřesitelná a byl po válce dokonce zvolen předsedou MNV v Čimelicích. Jeho bratr František se účastnil bojů v Praze a byl styčným důstojníkem generála Karla Kutlvašra. JUDr. Adolf Schwarzenberg, majitel Hluboké a dalších jihočeských panství, jakožto známý antifašista ještě před příchodem nacistů emigroval. Jeho majetek byl gestapem okamžitě zkonfiskován. On sám podporoval Benešovu vládu v Londýně a lze říci, že jeho finanční podpora byla velmi významná. Ostatně to vše osobním dopisem potvrdil i Jan Masaryk. Jak se prezident Beneš po válce Schwarzenbregovi odvděčil, o tom nám také hodně vypoví archivní prameny, ale to je již jiná historie. Připouštím, že tyto informace nejsou široké veřejnosti známé a proto jsem se o nich zmínil poněkud obšírněji. Všechna tvrzení však lze doložit archivními dokumenty.

K vysvětlení národnosti pana Karla Schwarzenberga, bych podotkl pouze toto. Po okupaci v roce 1939 byl požádán jeho otec, aby se přihlásil k německé národnosti. On to však kategoricky odmítl. Bystrý čtenář si z toho jistě odvodí, že po Němci by to okupační správa nechtěla. Byla to česká rodina se vším všudy. Takže co. Rakušák, jak již víme, také není a švýcarský pas je po staletí výsadou rodu.

Zbývá tedy poslední výtka, tedy jeho emigrace, která jej údajně diskvalifikuje tak, že podle některých není morálně oprávněn žádat občany o zvolení prezidentem. Chápu Karla Schwarzenberga, že na tuto výtku neodpovídá. Je to otázka velice bolestivá a jistě i pod jeho úroveň. A ani já ji nechápu. Připadá mi, že jde o kolektivní ztrátu paměti. Tak tedy o čem hovoří archivní prameny. Rodina Karla Schwarzenberga byla z této země nuceně vystěhována. A o tom nebudiž pochyb.

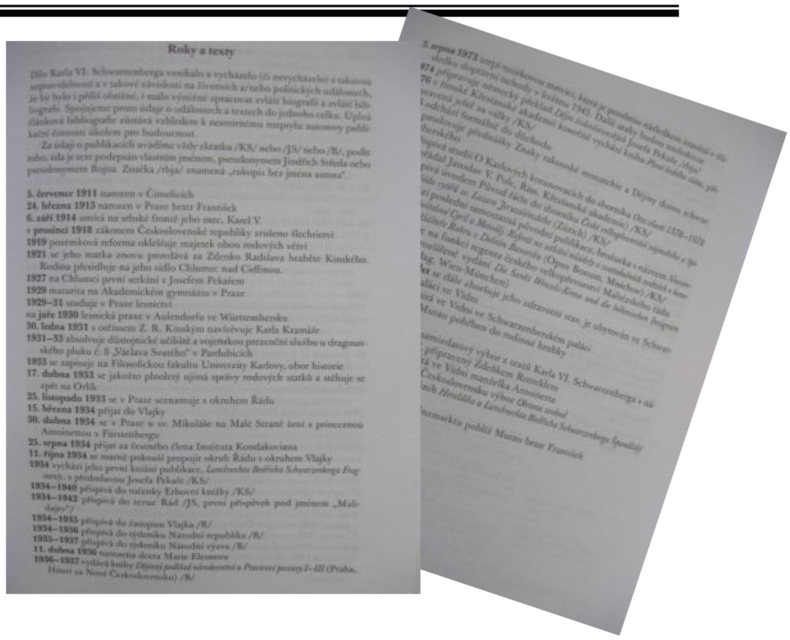
Roky a texty

DRAMATICKÉ DĚJINY PRVNÍ REPUBLIKY

Miroslav Sígl

Naše přední historička, univerzitní profesorka Věra Olivová (*1926), známá z někdejší Vysoké školy politických a hospodářských věd, posléze Ústavu českých dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, dále členka vědecké rady Masarykova ústavu Akademie věd ČR, předsedkyně Společnosti Edvarda Beneše a členka výboru Sdružení historiků České republiky, žila po celou dobu „husákovské abnormalizace“ v ústraní. Nesměla pokračovat v pedagogické i odborné práci.

Jenomže si tato statečná žena, vzdělaná badatelka, našla téma nepolitické, neškodné. Výsledek byl překvapivý: nejprve její publikace *Lidé a hry* vyšla dokonce i rusky a první díl *Sport a hry ve starověkém světě* se dočkal anglické, německé a japonské verze a konečně v roce 1988 vyšel také česky! Avšak okamžitě po listopadu 1989 se vrátila do lůna historické vědy, aby zejména zpracovala důkladné *Dějiny první republiky* (360 stran), které nyní vydala Společnost Edvarda Beneše v Nakladatelství Eva. Základem byla proslulá předchozí monografie *Československo v rozrušené Evropě*, která stihla české vydání v roce 1968, ale objevila se v překladu zejména ve Velké Británii a Kanadě. Velkolepé a dramatické dějiny naší země, první republiky T. G. Masaryka a Edvarda Beneše, tvoří významnou éru poválečné Evropy i světa, která dospěla k další světové válce. Čtenářům, pamětníkům i současníkům, především studentům a jejich učitelům se dostává do rukou a k napínavému čtení či k vážnému a hloubavému studiu učebnice novodobých dějin, jež oscilovaly mezi bolševismem a nacismem, a kdy šlo o bytí a nebytí humanitní demokracie v jedné zemi, v naší republice, uprostřed evropského žhnoucího kotle.

Konzulát České republiky,
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0111, Fax: 02 9371 9635

Současná představitelka elity naší historické vědy vylíčila velmi podrobně, na základě faktů a dobových reálií celkem „devět vln“ útoků, nátlaků, vyhrůžek, kampaní a obviňování, kterým se naše republika dokázala ubránit, než přišla ta legendární „devátá vlna“ v podobě nacistického přepadu a okupace od 15. března 1939.
Hned následující den 16. března obdržely všechny čtyři velmoci (Amerika, Rusko, Anglie a Francie) důrazný protest, který jim zaslal prezident republiky Edvard Beneš z londýnského exilu, kam po své abdikaci odletěl 22. října 1938.
Stále je nutné tyto okolnosti připomínat, protože v onom protestu stálo doslova: *„Lid český a slovenský se právě stal obětí velikého mezinárodního zločinu… Před svědomím světa a tváří v tvář dějinám jsem nucen prohlásit, že Češi a Slováci nikdy nepřijmou toto nesnesitelné potlačení svých svatých práv a neustanou ve svém boji, dokud jejich milované vlasti nebudou všechna jejich práva vrácena. Prosím vaši vládu, aby odmítla uznat tento zločin…“*
Rovněž nemůže být nikdy zapomenuto, že první odpověděla americká vláda oficiálním odmítnutím okupace Československa, že sovětská vláda označila postup hitlerovského Německa za „svévolný, násilný a agresivní“ a odmítla uznat jeho právoplatnost. Naproti tomu ze států, které podepsaly hanebnou mnichovskou dohodu v září 1938, odpověděl britský státník Neville Chamberlain krátkým telegramem, odkazujícím na jeho veřejný projev, od francouzského politika Edouarda Daladiera odpověď vůbec nedošla. K projednání protestu ve Společnosti národů, jejíž Radě Edvard Beneš dlouhá léta předsedal, také vůbec nedošlo.
Ve dnech, kdy se obracel prezident Edvard Beneš se svými protesty k široké světové veřejnosti, kladl současně základy široce koncipované československé zahraniční odbojové akce a 8. června 1939 vyhlásil oficiální program druhého československého odboje.
Cestu, kterou naše první republika prošla od svého vzniku do prvních dnů nacistické okupace, líčí autorka v několika obsažných kapitolách. Epilogem celé dramatické dějinné etapy je už potom tzv. druhá republika a 15. březen 1939. Zcela v závěru je Benešův program, který vešel ve známost pod heslem „Za svobodné Československo ve svobodné Evropě!“
Konečně máme v rukou objektivní dílo o nejobtížnějším období své země, které mnozí řečníci, učitelé a lektoři jen stěží interpretovali. Podobně tak ale i období let minulých až současných, provázené mnoha nepřesnostmi, zkreslujícími a škodlivými hanopisy, urážejícími naše představitele první republiky. Přitom podobní vykladači měli k dispozici tolik pramenných dokumentů a podkladů, bohatou literaturu nejen k otázkám československých, ale i evropských a světových dějin. Jejich zevrubné studium, hloubkovou sondáž a mravenčí historickou práci podstoupila křehká ženská bytost s citlivostí a precizností jí vlastní. Máme v rukou skutečně komplexní dějiny první republiky s mnoha přehledy (vlád, koalic, a politických stran českých, slovenských, německých a maďarských, s výsledky voleb v jednotlivých letech), bohatým jmenným rejstříkem a bibliografií na 11 stranách knihy. Dílo, které nebude přehlédnuto, naopak, jistě se autorka dočká ještě jejího vyznamenání. Plně si to zaslouží a patří jí náš velký dík.

NEŠŤASTNÉ ODSUNY

Frank Nykl

V poslední době se opět začalo v Německu i u nás psát o poválečném vystěhování (chcete-li o vyhnání) sudetských Němců z našich pohraničních krajů. Nelítostná svědectví o krutosti Čechů, proti nevinným Němcům byla nedávno přeložena do angličtiny a předána americkým historikům a veřejnosti. Je pravdou, že se s Němci tehdy nenakládalo dobře a dávalo se jim za vinu rozpoutání války a smrt milionů lidí. Ve všech svých článcích a příbězích o historii našeho kraje, jsem však nikdy neopomenul zdůraznit, že poválečnému odsunu předcházel odsun Čechů v roce 1938. Někteří Češi se pak po válce snažili pomstít své rodiny, které skončily v táborech smrti, ale k vraždám nevinných občanů prakticky nedocházelo, hlavně ne u nás na Karlovarsku. Že byli někteří Němci úředníky okradeni o rodinné šperky a cennosti, je bohužel pravda, ale ne zase v takovém měřítku, jak nám dnes pokoušejí vnutit německé noviny. Tolik peněz ani šperků mezi zdejšími dělníky a sedláky prostě nebylo. Některé drastické příběhy odjíždějících Němců i vyprávění jedné ženy o vraždě jejího manžela v Chodově jsem si přečetl v anglickém textu, a protože znám hodně historek a příběhů o konci války na Karlovarsku, nějak se mi to vše nezdálo pravdivé. To vše je dnes napsáno pod titulky ve stylu – *„Dědičná německá půda na evropském Východě!“*
Už jen tyto titulky by každého soudného člověka zvedly ze židle a tak jsem se vydal za jedním z posledních pamětníků žijících v Chodově, panem Stanislavem Parůžkem. Tento náš občan přežil jako sedmileté české dítě vyhnání v roce 1938 a když se po roce 1945 vrátil, může dnes podat zasvěcené svědectví o tom, jak to tehdy opravdu bylo.
V době, kdy ještě existovala svrchovaná Československá republika a ještě před podepsanou Mnichovskou dohodou, začali němečtí ordneři obcházet domy v Chodově s písemným prohlášením tzv.“Optování“. Žádali jen jedno – podepsání tohoto prohlášení, které znamenalo přihlásit se k německé státní příslušnosti.
„ Přesvědčovali i tím“ - říká pan Parůžek, „že již na jaře roku 1938 přehlašovali své děti z lépe fungující české školy do škol německých. Bylo to vlastně Němci vyhlášené referendum o násilné změně státního občanství bez vědomí a souhlasu úřadů Československé republiky.“

„Dodnes si pamatuji, jak se otec hrozně rozčílil a papíry hned po obdržení roztrhal a hodil je dotyčnému mladíkovi s páskou a s hákovým křížem na rukávě pod nohy, a vykázal jej z bytu. Velmi uraženě od nás mladík odcházel a křičel ještě na otce mezi dveřmi německy: *Ty česká svině, to si nepřej, co s vámi bude!*"
Den na to přijela do Chodova mobilizovaná Československá armáda a Němci se neukázali ani na ulici. Na konci září naši vojáci odjeli a provokace s vyhrůžkami se rozpoutaly nanovo.
„Nejvíc na to doplatila smíšená manželství, když ženy nebo muže začali „Ordneři z Freikorpsu" napadat v obchodech i na ulicích. Za poslední měsíc bylo v Chodově několik desítek incidentů, kdy Němci rozbíjeli okna kamením a mlátili každého Čecha, který se zdráhal odevzdat přihlášení k německému občanství. Několik případů, zvláště ten, který se mi vryl do paměti a dodnes si jej pamatuji, neboť jsem ho viděl na vlastní oči při cestě do školy. To bylo tak - po ulici vedli jednoho pána, asi 45 let, měl svázané ruce dozadu, byl úplně nahý, zbitý a zalitý krví po celém těle, jinak samé modřiny a stále jej mlátila skupina asi dvacetiletých mladíků, kteří měli na rukávě pásku s hákovým křížem. Hnali jej po hlavní ulici proti mně směrem k nádraží a řvali na něj německy, že *takhle dopadne každá svině, která zradí Německou Říši*. Byl to jeden z mála antifašistů, Němec, který se nechtěl v naší republice přihlásit k německému občanství."
„Vyvrcholením útoků členů Freikorpsu byla akce, kdy se při útoku na lékárnu na náměstí její majitel ukryl ve sklepě, došlo tam i ke střelbě a nakonec celý sklep němečtí hasiči vytopili vodou. Jeho další osud neznám, neboť druhý den večer přišla na řadu naše rodina. Situace byla velmi vážná, otec však musel zůstat ve službě na nádraží, kde pracoval jako na hradle. Němci si zřejmě vysledovali den, kdy otec a jeho služební pes nebyli doma, protože byli na noční směně. Skupina Němců začala asi ve 21 hodin před naším domem křičet a sprostě nadávat. Útočníci se pustili do našich oken a rozbíjeli je holemi. Pak začali rozbíjet sekerou i vchodové dveře. Když bylo nejhůře, přiběhli k nám zadem přes zahradu na pomoc sousedi (také Němci). Snažili se nás přesvědčit, že nemá smysl dál zůstávat v baráku sami a tak nám pomohli utéci oknem, aby nás útočníci neviděli. Utíkali jsme přes jejich zahradu, až jsme se dostali k otci na nádraží. Neměli jsme vůbec nic, maminka byla k smrti vyděšená tak, že nemohla vůbec mluvit, doslova nás dotáhla na nádraží zadem přes louky. Měla na sobě jen noční košili a přes ni přehozený zimní kabát a na nohou pantofle. V kabelce měla snad jen doklady, já i bratr jsme měli na sobě jen pyžamo a kabátek, oba jsme byli bosi a velmi dobře si pamatuji, že tenkrát v noci už mrzlo. Já jako sedmiletý kluk jsem v ruce pevně držel hračku, neboť právě ten večer jsem ji dostal od tatínka k narozeninám, než odešel odpoledne na noční službu. Byla to malá elektrická lokomotiva zn. Märklin. Dodnes si pamatuji, že jsem ji celou cestu držel v ruce a museli by mě zabít, kdyby mně ji chtěli vzít z ruky. Jen několik minut před odjezdem vlaku přivedli sousedé naši babičku, která sice také bydlela v Chodově, ale jinde než my, takže jsme byli čtyři. Otec nebyl ještě ze služby uvolněn a tak s námi nemohl ihned odjet. Vlak vyrazil ve tmě někam do Chomutova, kde se pak muselo stejně přestoupit na jiný vlak. V rodině se o této nezapomenutelné události neustále mluvilo až do konce války."
K vyprávění o Českém odsunu v roce 1938 ještě pár čísel. Během jednoho týdne byly vyhnány desetitisíce Čechů, českých Židů a německých antifašistů. Z různých zdrojů se toto číslo pohybuje někde mezi více než 250 tisíci osobami, přičemž je nutno mít na zřeteli skutečnost, že vynucený odchod Čechů do vnitrozemí nebyl jen krátkou nárazovou záležitostí v říjnu roku 1938, ale odehrával se i později.
Při příjemné návštěvě u pana Parůžka a při poslechu jeho vyprávění, mi to nedalo, abych se ho nezeptal také na to, že jedna německá emigrantka dala v plénum to, že v Chodově byl zabit krvelačnými Čechy její manžel. Pan Parůžek se na mě podíval a pak tiše odpověděl. „Jak víte, po válce jsme se vrátili a já pak také pracoval ve zdejší porcelánce. V červenci 1945 se tu stala jen jediná nemilá příhoda. Američtí vojáci perlustrovali lidi, co na nádraží vystupovali z vlaku na Cheb. Protože nádraží Chodov byl hlavní bod demarkační linie. Stalo se to, že jeden neznámý Němec odmítl ukázat své doklady (Repatriační průkaz). Místo toho napadl amerického seržanta a dal se na útěk. Po výzvách k zastavení, začali Američané střílet. Muž zůstal ležet na peróně mrtev a nikdo po něm a po jeho jméně už dál nepátral.
Na závěr zajímavého rukopisu pana Parůžka o vyhnání Čechů z pohraničí, který mi věnoval, je ještě přehled o tom, jak byli odtud vystěhováni Němci.
„Ať si dnes každý porovná odchod českých „uprchlíků" z jejich domovů v roce 1938, většinou bez ničeho, jen zachráněný lidský život a jejich beznaděj s tím, jak byli odsunuti Němci v roce 1946. Předem byli organizovaně převáženi do sběrných táborů v Německu s 50 kg vlastních zavazadel na každou osobu. Tam je čekalo přechodné ubytování, připravena teplá strava a byli vítáni květinami, někde i s hudbou! Je dostatečně mnoho jejich vlastních důkazů ve filmech, které ještě dodnes někde existují. Kolem roku 1945 – 46 jsem tyto filmy v chodovském kině sám osobně pro zbylé německé občany promítal! Musím se také ještě dnes sklonit před odvahou a statečností mých rodičů, kteří vydrželi všechny nástrahy osudu a zůstali věrni svým morálním zásadám, kterým sami neskonale věřili."

ČECHOAUSTRALAN
10

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

VZPOMÍNKY JANA KOŠŇARA, narozeného v roce 1928 na Českomoravské vysočině

Pokus o útěk

Na konci roku 1947, zejména po nepravděpodobné sebevraždě Jana Masaryka, se politická situace v tehdejší Československé republice horšila a cílem komunistů bylo převzít vládu. Na hranicích se Západním Německem se posilovaly pohraniční hlídky a přidávaly se ostnaté dráty. Věděl jsem, že díky pomocným pracím na hospodářství strýčka Jana Bartoše a tety Emilky znám jejich cestu polem až k hranicím do Východního Německa. Z Mikulášovic do Hinterhermsdorfu na druhé straně to bylo asi dvě hodiny polem a lesem, kdyby se šlo bez zastávky. Často se ale muselo čekat za keřem, když šel kolem český nebo německý pohraničník se psem. V Německu už jsem měl známé, kteří měli povolení chodit ke strýčkovi pracovat na pole a byli ochotní mě schovat a vůbec být nápomocní. Tak jednoho sněžného večera s kamarádem Pepíkem Staňkem jsme vyrazili k hranicím. Na holích jsme měli špičaté okovy, abychom mohli napíchnout pohraničního vlčáka, kdyby po nás skočil. Bez nehody a souboje jsme dobře přešli. Pepík pak šel svou cestou a já se ukryl u známých. Byla to zkouška nervů, musel jsem čekat na falešné papíry, bez kterých se nedalo cestovat, ale jako vše na černém trhu daly se za chleba a špek koupit. Rusové všude, kde byla dvoukolejka, vytrhali jedny koleje a odšifrovali do Ruska. Jízdní řády nebyly, muselo se čekat, až pojede vlak jedním nebo druhým směrem. V tu dobu byly miliony lidí v pohybu, nejvíce ovšem směrem na západ, kam směřovaly houfy lidí a utečenců z východu. Na vlak muselo být povolení, které se spolu s dokumenty neustále kontrolovalo na nádražích i ve vlaku. V mých papírech mělo stát, že se vracím ze zajetí v Rusku do vesnice mého narození poblíž hranic s anglickou zónou. Než jsem ale dostal papíry do ruky, byl jsem udán a přišli si pro mě němečtí policajti. Jako Čecha, snad dokonce i špióna, mě předali Rusům. Zavezli mě na velitelství ruské armády v Pirně, zavřeli mě do sklepa a chtěli z mých pozlacovačských prstíčků vytlouct, pro koho pracuji, s kým se stýkám, kdo mi pomohl k útěku, komu budu podávat zprávy a kdo mě platí. Podle mé sokolské legitimace zjistili, že jsem nepřítelem komunismu, protože Sokol komunistická organizace nebyla. Koukala z toho Sibiř, ale protože jsem ještě nebyl plnoletý, poslali mě zpátky do Čech.
Z vězení v Podmaklech mě každý den vozili do nemocnice, kde jsem musel do kbelíků nakládat ve sklepě v žumpě pod nemocnicí hrozně zapáchající usazenou krev, výkaly a hodně jiných sraček a čekat až přijdu k soudu za ilegální překročení hranic, nepřátelský postoj ke komunistické straně, spolupráci s kapitalisty, za zradu českého národa a špionáž.
Se zdravou kůží bych z toho nevyvázl, spíš to vypadalo na vězení nebo i oprátku. Ale rozhodl jsem se podruhé pro riziko a pokusil se utéci tou samou cestou. Nejdřív jsem ale musel oklamat dozorce a dostat se znovu k hranicím. Vlakem v zimě, jenom v tom, co jsem měl na sobě, a bez peněz. Podařilo se mi dostat se do Mikulášovic, ale musel jsem hned pokračovat dál, aby mě u strýčka nenašli, protože i on by byl býval zavřen za to, že mi pomáhal.

Tentokrát se to podařilo

Ležím na břichu v polní trávě a pozoruji, co se kolem děje…
S pomocí falešných papírů a Němce Manfreda jsem se dostal až do té vesnice u hranic anglického okupačního pásma, kde jsem se měl podle papírů narodit. Tenkrát byla moje němčina jenom školní a na těch nádražích se všemi nesnázemi s vlaky bych se býval sám daleko nedostal. Manfred se ale vrátil a ponechal mě svému osudu.
Tehdy se z Východního Německa pašoval šnaps a ze Západního herinky. K večeru jsem si všiml, jak Rusové někoho chytili, táhli ho do budky na levé straně ode mne. Na pravé straně ode mne Němci zašli do své budky se třemi chlapíky, a tak jsem si myslel, že na chvilku mají plné ruce práce a nadešla moje příležitost k úniku. Cesta krkolomná vedla přes příkrý lom, a co se na stěně toho lomu pohybovalo, bylo lehce viditelné. Se silami u konce, ale skoro nahoře - a buďto zelení nebo červení začali střílet. Měli špatnou mušku nebo mě nechtěli trefit, a úplně vyčerpán jsem konečně byl na západní straně Německa.
Namísto abych se radoval, že už jsem v anglickém pásmu a na svobodě, dostal jsem hrozný strach a v mojí duši zavládla nejistota. Bylo mé rozhodnutí správné? Co když komunisti měli pravdu a kapitalisti ze mě udělají otroka? Budu vůbec mít možnost začít nový život? Co když tento krok je chyba a nedá se napravit? Bude možné v budoucnu nahradit vlast, rodinu, příbuzné?
Hodně mi toho probíhalo hlavou, ale na břichu jsem nemohl zůstat ležet. Musel jsem se zvednout a jít vstříc svému osudu.

Staré železo zahnalo hlad

Všechny lágry byly přeplněné utečenci různých národností. Mimo Čechů nejvíce lidí z východu, tj. Poláků, Ukrajinců a z pobaltských států. Ale také hodně Němců utíkalo z Východního Německa do Západního a nezapomeňme na tři miliony vyhoštěných sudetských Němců. I z Triestu, balkánských států a Rumunska jich bylo hodně. Milióny lidí v pohybu a nikdo nevěděl, co bude dál. Města byla v troskách po válečném bombardování a skoro v každém bytě bydlely dvě nebo tři rodiny. Každý se snažil ze dne na den situaci nějak přežít. Kvetla korupce a černý trh. Mužští kradli a přepadávali, ženské spaly s okupačními vojáky za žvýkačku, nylonky nebo tabulku čokolády. Tisíce lidí bylo bez papírů a živilo se kriminalitou, vraždy na denním pořádku. Nádraží byla každou noc

nacpaná spícími utečenci. Tam byly ale také běžné kontroly dokumentů a ti, kdo neměli papíry, šli do basy. Mně Rusové sebrali vše, co jsem měl u sebe, tak pro mne nádraží nebo lavička v parku nepřicházely v úvahu. Sklepy v rozbombardovaných domech mi byly častými útulky. Za české a německé peníze, co jsem měl od strýčka z Mikulášovic, jsem si kupoval na černém trhu chleba a kradl ovoce a zeleninu ze zahrad.
Dozvěděl jsem se, že situace je lepší pro utečence v pásmu francouzském a snad to stálo za to, se tam vydat.
Poté, co jsem se doslechl, kam se obrátit, zažádal jsem na francouzském velitelství okupační armády o vydání potravinových lístků a uznání statusu politického utečence. Následovalo mnoho výslechů a bylo těžké přesvědčit je, kdo vlastně jsem, protože jsem to nemohl ničím dokázat. Dále si museli být jisti, že nejsem špión, který pracuje pro komunisty. Napětí mezi Západem a Východem bylo vysoké a celý svět byl vtažen do takzvané „Studené války". Jak mi měli věřit, když jsem ani adresu neměl? Nevědělo se, ani mi nikdo neslíbil, za jak dlouho a s jakým výsledkem ta procedura skončí. Také nikoho nezajímalo, čím a jak se mezitím budu živit a jak vůbec překlenu to čekání bez potravinových lístků. Mým štěstím asi bylo, že tlumočnice velitele, který mne vyslýchal, byla Češka. Zdá se, že mě „tlačila", ale stejně to trvalo asi deset týdnů, než bylo vše vyřízené. Peníze jsem už dávno neměl a na přepadávání lidí nebo kradení jsem nervy také neměl. A bez peněz nic nešlo a žaludek zůstával prázdný… Moje zvědavost mne donutila, abych se podíval do dvora s nápisem „Rohprodukte", což jsem si neuměl do češtiny přeložit. Staré železo tam mi dalo nápad, založit si vlastní živnost. Ale čím to svážet nebo v čem to nosit? Pásek od kalhot jsem vyměnil za pytel od brambor a hledal staré železo u silnic. V tom pytli na zádech jsem je pak nosil k překupníkovi. Našel jsem Rumuna, který mi týdně pronajímal vozíček, a to mi už bylo mnohem veseleji. Dokonce jsem si mohl dovolit u něho pronajmout postel, kde jsem mohl spát a mohl tak dát Francouzům svoji adresu.
Už jsem stál na vlastních nohách a byl soukromým podnikatelem. Dokonce jsem si začal trochu vybírat a každý kousek železa jsem jen tak nesebral. Více mne zajímala měď, mosaz a hliník, což přinášelo více peněz za kilo. Tak nebo tak, hlavně, že jsem se živil poctivým způsobem.

Pak jsem se stal sklenářem

Při „šmejdění" s vozíčkem po starém železe ulicemi ve městě Neustadt a/d Weinstrasse jsem se seznámil s rodinou Rahn. Za malý poplatek mi nechali malou podkrovní světničku. Též jsem štípal dříví, nosil uhlí a i jinak vypomáhal. Továrny na obuv ještě nevyráběly, tak on jako švec, měl spoustu práce s opravami bot a neměl čas na nedůležité práce. Hurá, už jsem bydlel mezi slušnými lidmi a měl dobrou adresu.
Do toho kumbálku se vešla jenom postel a malý stoleček, šaty visely na hřebíku v trámu. Potřebu jsem dělal do nočníku a nosil to každý den dolů do jejich bytu vyprázdnit. V mé situaci to vše ale už byl velký pokrok, jen normální práce scházela. Pozlacovač v tom městě nebyl, ale stejně v tu dobu byly důležitější věci potřebné k životu než luxus a paráda. Na výzdobu bytů nebylo ani pomyšlení. Němci se snažili uklidit válečné ruiny a ze zachráněného a použitelného materiálu zase postavit domy. Lapal jsem německá slovíčka, která mně v jiných částech Německa nebyla nic platná, protože se tam mluvilo po „pfalcku". A byli hrdi na to, že jim druzí Němci nerozuměli. Půda byla písčitá, proto se tam pěstovalo jenom bílé víno a chřest. Lidé byli příjemní a žoviální, ale nenáviděli Francouze.
Jeden den jsem četl v novinách, že v Ludwigshafen v I. G. Farben byl veliký výbuch a v mnoha polovičních budovách vyražená okna. Následkem toho bylo potřeba mnoho stavebních sklenářů. Ačkoli jsem nikdy v životě žádnou tabulku skla neuřízl, přihlásil jsem se za sklenáře. Prošlo mi to. Byl jsem přidělen k jedné firmě, která měla úmluvu a pracovalo se na akord, za tolik a tolik zasklených čtverečných metrů. Pan mistr sám měřil a ty veliké tabule už přišly k nám nařezané. V každé partě byli čtyři dělníci, stálo se z venku na okenních římsách bez záchranných pásů až do čtvrtého poschodí. Sklo jsme si podávali zevnitř, muselo se z venku zatlouci do okenních rámů a zakytovat.
Asi za dva měsíce tato práce skončila a v té fabrice se otevírala znovu po válce výroba anilinové barvy Indantren Blau. Hodně komplikovaný proces a náročný na dělníka – musel střežit hodně přístrojů, ze čtvrtého poschodí, kde byla tekutina, až dolů do sklepa, kde se modrý prášek sypal do sudů. Na každém poschodí bylo u strojů hodně kontrolních stanic a knoflíčků na obsluhování. Když se provoz z důvodů nějaké chyby na čas zastavil, škoda mohla jít do tisíců.
Mezi uchazeči o tu práci byl i mladý Němec, který nebyl přijat a potom si stěžoval, že přistěhovalec dostal přednost. Ale všímavý vedoucí mu řekl, že ten přistěhovalec dostal to místo proto, že nechodí na záchod s knížkou jako on.
Byly to dvanáctihodinové šichty, jeden týden ve dne, druhý týden v noci. Z Neustadtu to byla hodina cesty vlakem, s cestou na nádraží a z nádraží to znamenalo šestnáct hodin v jednom tahu.
Za připomínku stojí, že v tu dobu se v Západním Německu rušily staré peníze a začínala nová měna. Každý občan začínal se čtyřiceti německými markami (DM). Brzy potom se také začaly pomalu ukazovat na trhu některé věci, které předtím nebyly k dostání.

Skoro zpátky u svého řemesla

Větší znalost němčiny znamenala více příležitostí mluvit s lidmi a více se dozvědět. Tedy dokonce i to, že v Kaiserslautern, Benzinoring 39 je pozlacovač Paul Roos. Hodina cesty vlakem z Neustadtu a ihned jsem se tam zajel podívat. Byl jsem přijat do práce, ale toho zlacení moc nebylo. Továrny na lišty

ještě nebyly v provozu, tak jsme sami, čím jsme mohli a materiálem, který byl k dostání, vyhotovovali dřevěné lišty a dělali rámy na obrazy pro francouzské a americké rodiny vojensky nasazené ve městě. Také k nám chodili lidí z okolních vesnic rámovat svaté obrázky. To se hrozně hodilo, protože platili vejci, máslem, tvarohem a uzeninou – toho všeho tenkrát ještě nebylo moc k dostání. Velké objednávky chodily od firmy na výrobu šicích strojů Pfaff. Rámovali jsme pro ně reklamní plakáty. Paní šéfová byla plně zaměstnaná s námi v dílně a mimo to ještě vyřizovala korespondenci a účtování. Proto zaměstnávali mladou hezkou kuchařku Edeltrud, která mi přála. Když mi ohřívala v poledne můj oběd a viděla v mém „esschusu“ jenom brambory, tak mi navrch přidala vejce anebo kousek masa. Dcera Ulla mě stále škádlila. Syn Adolf byl velice vážný a chytrý, chtěl se stát soudcem. Za těchto okolností přišla nabídka, abych u nich v obchodě zůstal a později převzal jejich rámařský a pozlacovačský obchod. Byli to moc hodní lidé a moc se mi u nich líbilo. Pan Roos měl smysl pro humor a jeho oblíbená písnička byla „Ja, ja, ohne Badehosen ist das Wasser kühl.“ („Ano, ano, bez plavek ta voda studí.“)
Ulla a Edeltrud později emigrovali do USA a zůstali jsme ve styku písemně. Ulla nás dokonce navštívila v roce 2003 v Melbourne.

I za bouře se muselo na lodi pracovat

Konečně jsme to čekání přežili a jásali jsme, když nám jednoho dne ke konci roku 1950 bylo oznámeno, že bude celý tábor přesunut do tábora v Delmenhorst, a že z Bremenu nás na lodi General Muir přeplaví přes Suezský kanál a Indický oceán do australského města Melbourne.
Cesta trvala přes pět týdnů a zažili jsme hrozná horka při plavbě přes Suezský kanál a Rudé moře. Loď byla stavěna na transporty otužilých vojáků a topení nebo chlazení neexistovalo. Ženy s dětmi byly odděleny od mužů a nesměli jsme se stýkat.
Mužským byly přiděleny různé práce na lodi. Já jsem kladívkem oklepával barvu ze stěn lodi, která se loupala od železné konstrukce, ale údery musely být méně než jeden centimetr od sebe. Nejhorší bylo dělat záchody, kde v malém prostoru bylo největší horko a člověk se tam nejvíc potil, protože tam nebyl žádný čerstvý vzduch ani průvan.
Přes celý Indický oceán nás provázela bouře. Hodně z nás bylo nemocných a skoro všichni si to odnesli několikadenním zvracením. Já jsem se držel, jídlo bylo tenkrát velkou vzácností, než abych to házel přes palubu.
Konečně jsme se jednoho rána dočkali a uviděli břehy Austrálie. Byla to Albany v Západní Austrálii.

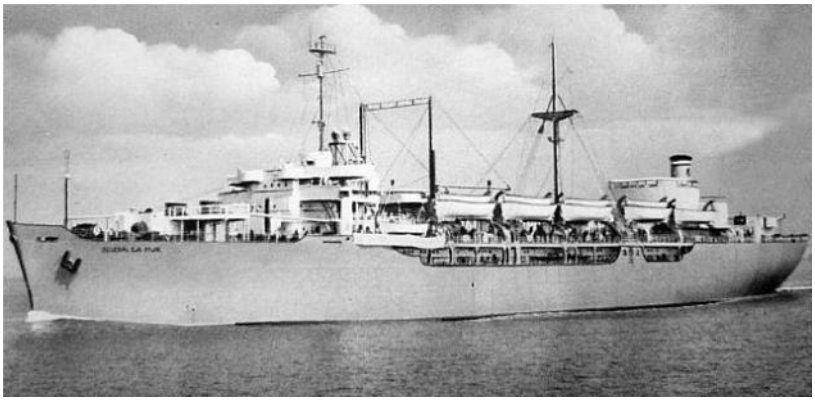

KRAJANSKÉ ZÁLEŽITOSTI

Předseda Krajanské komise senátor Tomáš Grulich plánuje uspořádat konferenci **„Nová emigrace z České republiky po roce 1989 a návratová politika“**, která by měla proběhnout ve dnech 30. září až 1. října v Senátu. Odhaduje se, že ve světě dnes žije minimálně 200 000 lidí, kteří z českých zemí odešli po roce 1989. Jaký vztah mají ke své vlasti? Jaký servis jim jejich mateřská země poskytuje? Jak důležitá je pro ně čeština? Mají zájem o návrat domů a za jakých podmínek? Existuje něco jako návratová politika a má smysl? Na tyto otázky budou účastníci konference hledat odpovědi. Cílem je také srovnat Českou republiku se světem.
Podle Tomáše Grulicha bude konference určena jak odborníkům a zástupcům státních institucí, kteří přímo či nepřímo s imigranty přicházejí do styku, tak odborníkům ze sousedních zemí a imigrantům samotným.
Konference bude přístupná všem, kdo se přihlásí do 30. dubna 2013. Zájemci o referát si mohou vybrat ze tří tematických okruhů: 1. Podmínky návratového režimu, 2. Osobní zkušenosti migrantů z pokusů o návrat a 3. Program informační sítě k návratové politice vlády ČR. Přihlášku s kontaktními údaji a abstrakt referátu je potřeba zaslat do 30. dubna na adresu sramkovam@senat.cz.

Redakci Čechoaustralana došlo již několik názorů na toto téma:-

MUDr. Martin Jan Stránský, předseda Konzultativní rady, Praha:–
„Rád bych upozornil krajany na konferenci „Nová emigrace z České republiky po roce1989 a návratová politika“. Tématem této konference bude polistopadová emigrace a myslím si, že si konference získá svůj význam. Je to příležitost bavit se i o tom, proč (nebo jestli) Češi nedůvěřují těm Čechům, kteří žijí nebo i odcestují na delší stáže v zahraničí. Dle vlastní zkušenosti a svědectví ostatních v mém okolí jsem již upozornil na to, že mnoho z takovýchto případů se setká po návratu domů s nemalou ostražitosti ze strany „místních“. Tato moje poznámka, kterou jsem před účastníky schůze Stálé komise Senátu pro krajany přednesl, vzbudila poněkud vášnivou diskusi…“.

Pavla Gajdošíková, Luhačovice:–
„Velmi často čtu na internetu vaše příspěvky, vše o Čechoaustralanu, o Českém dialogu a vše, co je spojené s lidmi, kteří žijí mimo ČR, a kteří se k ČR hlásí. Často přemýšlím, proč se někteří Češi od nich odvrací, proč jimi někteří opovrhují, proč nedokážeme naslouchat těm, kteří nám chtějí poradit, předat nám své zkušenosti? Copak je pod úroveň Čechů si nechat poradit, vyslechnout názor druhých? Vážím si lidí, kteří jsou bohatí duchem, srdcem a pokorou. Skláním se před lidmi, kteří jsou skromní, a přitom jejich charakter by jim mohl kdokoliv závidět. Proč se tedy od takových lidí neučíme pokoře a moudrosti? Proč se honíme jen za majetkem a nedokážeme se zastavit a naslouchat? Vždyť to, co nám dokážou tihle moudří lidé dát, se za peníze přece koupit nedá…“

A názor politoložky Vladimíry Dvořákové:-
"Já si myslím, že země, která má problém se svými krajany, je země uzavřená. Že vůbec má nějaký velký problém. Silný národ se pozná podle toho, že se nebojí se otevřít. Nevadí mu, že lidé odcházejí, vracejí se a přicházejí jiní, protože je dostatečně schopný a sebevědomý, aby to ustál. My máme strach z krajanů v tom smyslu, že oni nám nerozumí, protože prošli jiným životem, jinou dobou, jinou kulturou. To pro nás ale může být obrovsky obohacující. A pro ně taky. Obohacuje nás toto setkávání a to, že dáme najevo, že nás zajímají osudy těchto lidí, osudy, které leckdy nebyly lehké. Já sama jsem přemýšlela, jestli bych měla odvahu se sebrat a jet za oceán. A nejenom v tomto století, ale před sto nebo před dvěma sty lety! Ti lidé věděli, že se už nikdy nevrátí. Skoro nikdy se také nevrátili domů, do své rodné vísky. A přesto odcházeli, riskovali, někdy z důvodů přežití, někdy možná proto, že v sobě měli toulavou dobrodružnou povahu. Je to ale v něčem obdivuhodné. I to, jak se to potom vyvíjelo, jak se vytvářely komunity a jak se udržovaly, nebo jak najednou zmizely. I to je obrovské poučení. To, jak mizely naše komunity v zahraničí, je někdy varující. Když se díváme na emigraci 20. století a díváme se na polskou a maďarskou emigraci, tak vidíme, že si velmi dlouho udržovaly svou komunitu. A Češi zejména ve 2. polovině 20. století se často velmi rychle integrovali. A tu komunitu neudrželi. Já to neříkám jako výčitku jim. Říkám, že to něco vypovídá o nás. A možná i toto stojí za zamyšlení."

VODAFEST 2013 – CZECH AND SLOVAK FESTIVAL

Milí krajania, priatelia VodaFestu,

S potešením Vás pozývam na ďalší ročník VodaFestu, českého a slovenského festivalu, ktorý sa bude konať dňa 16. marca 2013 v priestoroch Austrian Club Melbourne, 90 Sheehan Road, Heidelberg West.

Ako už iste viete, festival je oslavou našich kultúr a tradícií a nebude tomu inak ani tento rok. Čaká na Vás bohatý program s vystúpeniami domácich i zahraničných umelcov a predstavíme Vám aj nové talenty. Zvláštnym hosťom festivalu je Vendulka Wichta, ktorá pochádza z Českej republiky. Zvláštnosťou je, že Vendulka svojím spevom upútala nielen austrálskych priaznivcov popu, ale i porotu známej súťaže X-Factor 2012, kde Vendulka skončinala vo finále 24 najlepších spevákov.

Ďalej privítame tanečníkov skupiny Liptár zo Spolku Ľ. Štúra ako i známu huslistku Marcy Taylor, country kapelu Vintage Blue Music a nebude chybať i rezký folk rodiny Rauzovej. Špeciálnym hosťom tohoto ročníka bude folklórny tanečný súbor Polonez, ktorý nám priblíži poľské tradičné tance a hudbu.

Veríme, že návštevníkov zaujme i naša výstava krojov, výšiviek a ručných prác. Keďže sa festival bude konať krátko pred Veľkou nocou, popíšime sa i veľkonočnými tradíciami, kraslicami či korbáčmi. Zo súčasnej tvorby budete môcť obdivovať obrazy Moniky Brunackej a Martiny Červenkovej. Výstavu budú sprevádzať i ukážky tradičných remesiel ako paličkovanie, pletenie košíkov či výroba keramiky.

Deti si prídu na svoje v umeleckých dieľňach či pri športových súťažiach. Predvedieme si, ako sa maľujú kraslice, zdobia medovníčky či pletú korbáče. Pre tých najmenších bude k dispozícii i skákajúci hrad.

Milovníci jedla ocenia čaro tradičnej českej a slovenskej kuchyne ako i nápojový lístok so šiestimi druhmi zlatého moku. Pre tých, čo majú sladký zúbok, chodské koláče z dielne Sindler Continental Cakes či slovenské trdelníky od Sweet Guys potešia i tých najnáročnejších.

Priaznivci fotografie sa môžu už teraz zapojiť do našej fotografickej súťaže pod názvom „Images from Home“. Hedry Pianos venujú 250 dolárov výhercovi o najkrajšiu fotografiu českej či slovenskej krajiny alebo ľudí. Zapojiť sa možete zaslaním piatich fotografií na emailovú adresu secretary@vodafest.org.

Gazdinky, vypekajte bábovky! VodaFest opäť vyhlasuje súťaž o najchutnejšiu bábovku.

Pred nedávnom sa ma jeden novinár spýtal, v čom bude VodaFest 2013 odlišný od predošlých ročníkov. Okrem bohatého programu a pestrosti aktivít bude festival odlišný v nasledovných troch veciach:
Festival sa bude konať v nových priestoroch, ktoré sú dostupnejšie širokej verejnosti. Veríme, že touto zmenou sa nám podarí osloviť i našich austrálskych spoluobčanov a predstaviť im tak krásy našej kultúry a zvyklostí.

www.leadersmagazine.cz LEADERS

Tento rok sa festival bude konať v rámci týždňa multikultúrnych osláv tzv. Cultural Diversity Week. Štát Viktória si chce takto uctiť všetky multikultúrne komunity žijúce na tomto území ako i osláviť pestrosť zvykov, jedinečnosť kultúr a výhody, ktoré multikultúrna spoločnosť prináša štátu Viktória. My sme radi, že VodaFest 2013 bude súčasťou týchto veľkolepých osláv.
Team VodaFestu verí, že deti sú budúcnosťou každej komunity. Preto sa vedenie VodaFestu rozhodlo venovať zisk z tohtoročného festivalu na výstavbu detského ihriska v Šumava Peksa Parku. Týmto spôsobom chceme podporiť prekvitajúcu českú a slovenskú komunitu žijúcu vo Viktórii a spríjemniť tak pobyty našich najmenších na tomto výnimočnom mieste.
Na záver sa chcem v mene VodaFestu poďakovať všetkým partnerom festivalu, vďaka ktorým sa môžeme tešiť na tento výnimočný deň. Poďakovanie patrí reštaurácii Heart of Europe, Hendry Pianos, Ambasáde Slovenskej Republiky v Canberre, Konzulátu Českej Republiky v Sydney, Baťa Australia, Pramskins, Mind Games, Mint Foto, Bohemia Cakes, Sweet Guys a mnohým iným. Osobitá vďaka patrí Ministerstvu zahraničných vecí Českej Republiky a Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ktoré poskytly festivalu finančné dotácie.
V neposlednom rade ďakujeme všetkým dobrovoľníkom, ktorí nám držia priazeň už po tri ročníky a srdečne Vás všetkých pozývam na VodaFest 2013.

Viac informácií nájdete na www.vodafest.org
Kontakt**: Katarina Tomka**, President, VodaFest – Czech and Slovak Association Inc. M: 0413 666 761; E: katarina@tomka.name

checkusouttravel Czech Travel Specialist

Levné letenky do a z Evropy
s Emirates, Korean, Etihad, Czech Airlines
a s mnoha dalšími

Túry – Česká republika a Střední Evropa
Plavby po evropských řekách

Levné túry z Prahy do zahraničí

Volejte 1300 794 543
e-mail - info@checkusouttravel.com.au

www.checkusouttravel.com.au

checkusouttravel Czech Travel Specialist

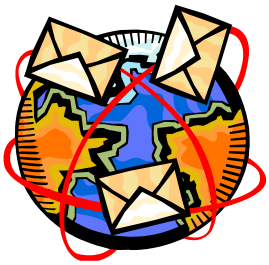

ODTUD A ODJINUD

♠ Neviditelný pes, internetové noviny serveru Lidové noviny, uveřejnily 8. ledna tohoto roku článek "Architektura: před 120 lety se narodil **Ernst Mühlstein**". Jde o připomenutí jednoho z nejvýznamějších představitelů české meziválečné avantgardní architektury. V Praze vybudoval řadu vil od novobarokního do funkcionalistického stylu. Vila v Trói, postavená podle Le Corbusierových zásad, byla po roce 1945 komunisty zkonfiskována a používána k reprezentačnímu ubytování, bydlel v ní i Gustáv Husák než se jako prezident přestěhoval na Hrad. Mühlstein projektoval také činžovní domy, obchodní dům Teta na Jungmanově ulici v Praze, navrhl urbanistiku náměstí Republiky. S kolegou Viktorem Fürthem, oba židovského původu, se těsně před válkou rozhodli emigrovat do Anglie, Fürth se nakonec stal profesorem na univerzitě v Ohiu, USA, Ernst Mühlstein se usadil v Melbourne, kde zemřel v roce 1968. Autor uvádí, že Mühlstein, který v Austrálii změnil jméno na Erne Milston, stavbu, která je v českém textu jmenována jako „Svatyně vzpomínky", projektoval na památku vojákům padlým v 2. světové válce. Bohužel se dopustil chyby, Shrine of Remembrance byla navržena dvěma australskými architekty k uctění padlých v 1. světové válce a postavená v letech 1927-1934 podle vzoru parthenonu v Aténách. Náš krajan projektoval nádvoří před tímto památníkem vybudované v letech 1950-1954.

♠ Slyšeli jste někdy jméno **Alex Jelínek**? V roce 1925 se narodil v Hradci Králové, po válce se zapsal na pražské fakultě architektury - ateliér Jaroslava Fragnera, význačného českého funkcionalisty. V listopadu 1948, tři týdny před dokončením studia, spolu s třemi přáteli unesli malé letadlo a opustili Československo. V roce 1950 dorazil do Melbourne, nejprve natahoval dráty na elektrickém rozvodu v předměstí Newport. O tři roky později to vyměnil za jinou manuální práci (Hydroelectric Scheme, Snowy Mountains). Později se Jelínek celoživotně seznámil s charismatickou malířkou, Linou Bryansovou přináležící do melbournské bohémské společnosti. Její bratranec, filosof B. Benjamin zadal Jelínkovi

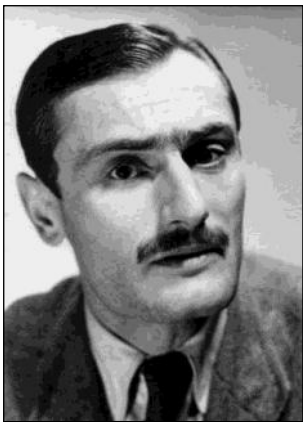

stavbu vily na předměstí Canberry, pražskou školou odchovaný architekt ji koncipoval zcela nevídaně a v Austrálii zcela neslýchaně. Do kruhu v pojetí pythagorejské spirály, stavba je v dějinách australské architektury označována "the Round House". Od roku 2002 je tento dům chráněný pod známkou "heritage". V roce 1961 byl Jelínek požádán postavit "roadhouse" jižně od přímořského města Noosa v Queenslandu. V Melbourne pak projektoval přestavby několika předměstských rodinných domů. Postavil si z hliníku svérazně pojaté jízdní kolo, na kterém podnikal daleké cesty. Předběhl dobu, navrhl využití energie mořského příboje. Stavěl nábytek z hliníku, ze stejného materiálu pak také rozměrné plastiky, například 2.7 m vysoký monolit "Quill", dvě tyto sochařské práce jsou uloženy v National Gallery of Victoria. Jelínek měl nekompromisní, až příliš temperamentní povahu, což mu nezískávalo mnoho přátel. Byl asketický typ, ale jak jsem zjistil, měl rád romány Milana Kundery. Zda je četl v českém originálu nebo v anglických překladech jsem nevypátral.

♠ Architekt **Bořek Šípek**, který po srpnu 1968 emigroval do Holandska, se také věnoval umělecké práci se sklem, i když to neměl původně v úmyslu. Dosáhl v tomto směru vynikající úspěchy, byl mu udělen Francouzský řád pro umění a literaturu a byl jmenován profesorem výtvarného tvarování na univerzitě aplikovaného umění ve Vídni. Nás zajímá, že na naléhání hudebníka Smeykala Šípek navrhl ze skla hudební nástroj Australců didgeridoo, údajně s překrásným zvukem.

V Austrálii všichni vědí, že tuto rovnou trumpetu bez náustku si tvořili domorodci z blahovičníkové větve dlouhé až 1.5 metru. Duté, což bylo dílo termitů. Na naléhání jiného přítele, prezidenta České republiky Václava Havla, Šípek navrhl nejen nová křesla pro reprezentační sály na Hradě, koberec pro Rudolfovu galerii, upravil také prezidentovu pracovnu a vstup do prezidentské kanceláře z druhého nádvoří. Jestli si dobře vzpomínám, dva štíhlé sloupy nesou kovový baldachýn, nad transparentními vstupními dveřmi je umístěna plastika pantera. Šípek také adaptoval interiéry Obrazárny Pražského hradu v prostoru bývalých císařských kasáren.

♠ Začátkem tohoto roku se v Sydney jazzové „jam session" zúčastnil český kytarista, měl tam velký ohlas. Klasický kytarista, i když hraje také hudbu barokní, soudobou, španělskou a jihoamerickou, přijel z republiky do Austrálie v únoru. Jednapadesátiletý **Pavel Steidl** se narodil v Rakovníku, po roce 1968 emigroval do Holandska, nyní žije na vesnici u Prahy. Patří k nejpřednějším českým kytarovým virtuózům, jeho učitelem na pražské konzervatoři byl Štěpán Rak, kterého jsme také slyšeli v Austrálii. Steidl byl před několika lety pozván na symposium do Darwinu, tam ho slyšela hrát australská kytaristka **Karin Schaupp** (osmiletá se s rodiči přistěhovala z Německa), dnes patří mezi nejpřednější v tomto oboru v Austrálii, pokud nikoliv zcela nejlepší. Naladěna na stejnou notu se Steidlem pozvala ho do Austrálie na velké koncertní turné pořádané organizací Musica Viva Australia. Koncerty v "Melbourne Recital Elizabeth Murdoch Hall", jeden na konci února, druhý začátkem března, vždy skončily za velkých ovací, došlo k autogramiádě a rozmluvám s posluchači. Na koncertech vážné hudby skladby pro dvě kytary neslyšíme často, spíše výjimečně.

A tak jsme se potěšili, první část každého koncertu patřila hudbě 19. století (Sor, Schubert, Granados atd.), po přestávce jsme slyšeli hudbu soudobou včetně úpravy z klavírní suity Leoše Janáčka „Po zarostlém chodníčku". Kdyby tito dva virtuosové na kytaru hráli v České republice (a byla by to velká škoda, kdyby k tomu nedošlo), jejich program by mohl být nadepsán: *Německo-české kytarové přátelství zpečetěné v Austrálii.*

IP

část skleněného Didgeridoo Bořka Šípka

Proudly sponsored by
HEART OF EUROPE
Restaurant and Bar
VODA FEST 13
CZECH AND SLOVAK FESTIVAL
16
March 2013
12 m to 8 pm
Austrian Club
90 Sheehan Road,
Heidelberg West
Photography competition • Unique dance performances
Czech & Slovak cuisine • Rich cultural program
Traditional cakes • Traditional costumes
Crafts and arts • Kid's activities
Beer • Music
More information: www.vodafest.org
Adults: $10. Concesion: $5, Family pass: $15, Kids: Free

V rámci své spolupráce se zahraničními Čechy a Slováky po celém světě, podporuje ČSUZ jako jeden z mnoha svých projektů také vydávání celoaustralského krajanského listu Čechoaustralan.

PODZIM/JARO 2013

17

S MILENOU ŠTRÁFELDOVOU O PSANÍ, HISTORII A DEMOKRACII

Martina Fialková

Vždy usměvavá, mírná, na rozhlasovou redaktorku mluví nezvykle tichým hlasem. Známe se už dlouho z různých pracovních setkání. Čím dál více z nich vyplývá, že tato „tichá voda" ráda „mele" ustálené břehy v českém kulturním rybníčku. Kromě své rozhlasové práce, v níž se zabývá (nejen) Čechy v zahraničí, odhaluje občas i dosud skrytá fakta naší kulturní historie. A ještě k tomu po nocích doma píše, a to nikoli do šuplíku: verše, povídky a naposledy divadelní hru, která, jak se zdá, by mohla vzbudit značnou pozornost.

Český rozhlas – Rádio Praha tě vysílá i na různé reportáže nejen po ČR, ale občas i do zahraničí, máš rušné povolání. Psaní je ale něco jiného, chce klid, soustředění. Kdy bereš čas a jak jsi s psaním začala?

Píšu vlastně od dětství. Moje první literární dílka vznikala ve 3. - 4. třídě a musela být asi dost morbidní. Tehdy jsem si libovala v různých děsivých obrazech (smích). Řadu let jsem se pak věnovala jen poezii a ani jsem se nepokoušela nějak publikovat, ani by to nešlo. Verše jsem si vydávala samizdatem, někdo to vytiskl, někdo svázal a měli jsme třeba 200 kousků knížečky. Později mne jeden bývalý spolužák, který pracoval na Vltavě a věděl, že píšu také povídky, oslovil, jestli bych tam nechtěla některou uplatnit. Několik jich pak v rozhlase skutečně zaznělo. Ale zřejmě tomu člověk podlehne a najednou začíná zakopávat o náměty. Takže v krátké době vznikla druhá povídková knížka *Přepisovačka* a pak i kniha fejetonů *Co mě naučilo listí.*

Myslím, že poslední dobou zrychluješ tempo...

To je nespavostí. Čím jsem starší, tím hůř spím, a tak zapínám počítač mezi 3 - 6 hodinou ranní. Když pak jdu do práce a předtím se mi podařilo napsat pár stránek, mám krásný pocit, že ten den vlastně už mám hotovo.

Do čeho nového ses pustila teď?

Mám rozepsanou jakousi fresku, zatím má pracovní název *Prababy, čili komentované kapitoly z dějin guláše v českých zemích*. Zkouším tam řešit, jestli naše národní obrození proběhlo tak, jak mělo, jestli jsme si náhodou nenastavili národní hodnoty špatně a co jsme si takovým obrozením vlastně způsobili...

Do stejného období je zasazena i tvá první divadelní hra Osamělé večery Dory N. O čem bude?

Ta vznikla vlastně trochu mimoděk. Poté, co jsem dostala docela exkluzivní nabídku stanice Vltava, abych připravila rozsáhlý pořad k letošnímu 150. výročí úmrtí Boženy Němcové. Přiznám se, že jsem dílo a život Němcové znala téměř jen z let studií, a tak jsem se musela znovu vrhnout do četby. U takto rozsáhlých pořadů nemůžete říct dopředu, jakým směrem se budou ubírat. To vyplyne až v průběhu přípravy, podle toho, na co při ní narazíte. Rozhodla jsem se přiblížit život Němcové z trochu jiné strany, a proto jsem se asi nejvíce věnovala její korespondenci. Myslím si osobně, že to je vlastně to nejcennější, co nám po Němcové zůstalo. Ten dokument se asi docela vydařil, alespoň podle ohlasů posluchačů. Ale začalo mi cosi vrtat hlavou. Osud její dcery Dory N.

Co ses v rodinné korespondenci o ní dozvěděla? Není to vlastně nijak známá postava na rozdíl od synů Němcové i od jejího manžela...

Mám dojem, že u Němcové je cosi nedořečeného a nevysvětleného zejména ve vztahu k jejím dětem. A nejvíc právě k dceři Theodoře. Víme toho celkem dost o jejích třech synech, Hynkovi, Karlovi a Jaroslavovi, ale o Doře téměř nic.

Z korespondence vysvítá mnohé o jejím vztahu ke každému dítěti, velmi se liší. Zrekapitulujme, že nejstarší, talentovaný syn Hynek zemřel v 15 letech na tuberkulózu, což byl pro Němcovou skutečně velký otřes. Svoji lásku k němu přenesla, jak se zdá, na nejmladší dítě, Jaroslava, nadaného malíře. S prostředním synem Karlem však měla vztah dost problematický a podobné to bylo

s Dorou, která s matkou vlastně trávila nejvíc času. Němcová ji v dopisech víceméně jen úkoluje, co má udělat, zato nejmladšímu synovi píše s mateřskou starostlivostí a láskou úplně jinak. Když bratři později odejdou studovat nebo pracovat, Dora zůstává a prožije s ní všechny ty dny ve studeném bytě s vlhkem plesnivějícími postelemi, kdy neměly na večeři a jen čekaly na malý honorář za matčiny články, i další kritické chvíle až do její smrti.

Od Boženy Němcové a její dcery Dory přejděme k tématu obecnějšímu a pro nás obě žurnalistky významnému... Denně se zabýváš slovem – jak mluveným v rozhlase, tak psaným ve vlastní tvorbě. A samozřejmě i sama čteš a sleduješ, o čem a jak se dnes píše a mluví v médiích. Nemáš pocit, že slovo dnes neznamená zdaleka tolik co dřív?

Nemám dojem, že je to horší. Žijeme v době, kdy je určitě záplava slov větší než dříve, zdrojů informací je mnohem víc, žvanivosti je možná víc, každý má potřebu se nějak vyjadřovat, protože mu to umožňuje demokracie, internet, blogy... Myslím si ale, že úroveň jazyka není o mnoho horší než dřív. Neměli bychom si idealizovat minulé doby. Vždy tu byla jakási tvůrčí, intelektuální elita, která stanovila laťku pro danou dobu. Ale vedle Máchů, Nerudů a Čapků bylo vždy mnoho těch, kdo jazyk všelijak potvořili.

Já ale nemyslím ani tolik na úroveň psaného či mluveného jazyka, ale na dopad a váhu toho, co známí literáti, vědci, umělci, filosofové, zkrátka intelektuální autority říkají a píšou. Není účinek toho menší než dřív?

Snad je to tím, že došlo k jakési dehonestaci autorit. Podíváme-li se zpět, byl respekt k autoritám mnohem větší. Ale já nevím, jestli je to špatně. Jsem svým vlastním založením spíš kverulant a nedokázala bych akceptovat autoritu jen proto, že se do ní někdo staví. Despekt vůči autoritám se ale objevuje všude, ve vztahu dětí k učitelům, pacientů k lékařům atd. Jakoby se ztratila jakási „stratifikace“, kdy se lidé vyznali v hierarchii společnosti.

Stali se z nás individualisti a navíc si myslíme, že můžeme do všeho mluvit?

Možná je to jeden z nechtěných dopadů našeho pojetí demokracie. Máme představu, že jsme si všichni rovni a všichni máme na všechno právo. V ideální poloze je rovnost něco, o čem asi nelze příliš diskutovat. Ale v těch praktických dopadech to vypadá tak, že nechceme převzít zároveň svůj díl odpovědnosti, ctít i práva druhého člověka. Vede to k nivelizaci a znevažování elit, které by mohly společnost někam posunout. Žijeme v době, která mi připadá jako rozvařená kaše. Nic není čistá lež ani čistá pravda. Na druhou stranu je ale vidět, že lidé po působení elit volají. Proto mají takový úspěch knihy a vystoupení takových osobností, jako jsou například Václav Cílek, Tomáš Halík, Cyril Höschl...

Tady se dostáváme zpátky k Boženě Němcové, o níž jsme vedly předchozí část rozhovoru. Nabízí se otázka, zda i ona věděla, kde je její místo? Nebo se také sama snažila dostat výš a přecenila svoji pozici?

Ona si jako silná osobnost od jisté doby myslela, že má právo ignorovat konvence. Je otázka, jestli tento postoj je přeceněním vlastních možností ve společnosti, nebo je to důkaz toho, že si okolní společnost nedokáže tohoto člověka vážit. Možná je to někde mezi.

Není vlastně tento střet výrazné osobnosti s okolím jakýmsi momentem, ve kterém se projevuje možnost budoucího vývoje?

Ano, tyto osobnosti zvedají laťku a posunují společnost někam jinam, ale v době, kdy k tomu dochází, na to musí doplatit. Málokdy takový střet s veřejným míněním mohou přežít ve zdraví, a aby se uhájily, byť jen třeba samy před sebou, dostávají se do velkých konfliktů se společností. Může je to zlomit. Někdo se projeví paranoidně, někdo zahořkne, někdo se zatvrdí. A to je i případ Boženy Němcové. Jak to, že tu milovanou Bety z Jiřinkového bálu na Žofíně stejné vlastenecké paničky začnou za pár let pronásledovat nebo stranit se jí? I v mé hře se to trochu řeší. Kde nastal ten zlom? Ona se začala chovat odlišně, ale zahnalo ji to možná do určitých krajností, kam by sama ani nezašla...

Naši předkové to asi měli jednodušší, jejich svět byl více černobílý a většinou věděli, kam se zařadit a kde jsou jejich meze. Tím pádem byla společnost možná vyrovnanější.

Ano, o tom se nedávno zmiňoval historik Vlastimil Vondruška. Dnešní situace je důsledek toho, že jsme se dostali do jakési pasti demokracie, jejího řekněme „primitivního“ pojetí. Málokdo má tolik vnitřní disciplíny, aby si uvědomil své vlastní postavení. Proto lidé touží mít stále víc, dostat se co nejvýš, domnívají se, že mají na vše právo. Zapomínáme, že demokracie znamená především nést zodpovědnost sám za sebe.

Upraveno pro Čechoaustralana

portál české literatury

Vícejazyčný webový **Portál české literatury - PČL** www.czechlit.cz je určen k propagaci české literatury v zahraničí prostřednictvím poskytování informací o žijících a v současné době tvořících literátech a o jejich díle.

PODZIM/JARO 2013

19

CO MĚ NAUČILA CESTA

Milena Štráfeldová

Bylo, nebylo… - Tedy tenkrát spíš nebylo. Nebylo právě nejlíp. Byla jsem bez práce, devítiletý syn vážně onemocněl a manželství se mi rozpadalo. Situace, kdy mne už opravdu přecházel humor. Člověk se pak chytá skoro všeho. Já se v té chvíli chytila všelijakých východních nauk. I reiki. Říkala jsem si, že tahle prastará léčebná metoda když už nepomůže, tak alespoň neublíží. - Během dvoudenního kurzu, kdy jsem se měla seznámit s jejími základy, jsem se potloukla při dobíhání autobusu, natáhla si vazy v koleně, takže jsem dlouho nemohla vůbec chodit, a nakonec jsem se rozsypala na malé vzlykající střípky, které se ne a ne slepit zase dohromady. Podle mé tehdejší učitelky zasvětitelky to prý bylo normální, tak to má s reiki být! - Ne že bych jí nevěřila, jen mne napadlo, zda bych přece jen nemohla potkat jiného, vlídnějšího Mistra.

Uběhlo pár měsíců, synkovu nemoc dostali lékaři pod kontrolu, i manželská krize pomíjela, já si zase našla práci, a dokonce jsem se znovu mohla postavit na nohu. Téměř bez bolesti. To byla pravá chvíle vyzkoušet, co ještě vydržím. Vydala jsem se proto na Cestu. I když ne - tahle byla ještě s malým c, jen podél Šumavy. Šlapala jsem ale od rána do večera po opuštěných lesních pěšinách, spala sama pod širákem, myla se v potocích a jen občas sešla do civilizace, abych si koupila půlku chleba s kouskem sýra. Po týdnu tohoto samotářského putování jsem se přestávala bát divokých prasat, která se mnou nocovala na stejném palouku, a začínala se bát lidí. Když jsem měla potkat lesního dělníka, který projížděl kolem na starém mopedu, instinktivně jsem zapadla do kapradí.

Od té doby ale vím, že i taková cesta s malým c člověka pořádně otestuje. Fandíte si, že to s vaší fyzičkou není tak špatné? Chodíte přece pravidelně plavat, jezdíte doma na rotopedu, občas vyrazíte na pár hodin po turistické značce… - Vezměte si ale na záda opravdový dvanáctikilový batoh se spacákem, zásobu vody na dva dny, náplasti na puchýře a vykročte. Dobré pořízení!

První půlden je dobrý. Šlape se vám lehce, slunce svítí a vy se jen zvědavě rozhlížíte po kraji. Potěší vás každá nová vyhlídka, každá divoce pokroucená borovice, každá kopretina u cesty. Po obědě na mýtině se už ale z pařezu zvedáte trochu ztuha. Váš bágl je najednou nějak těžší a s každým dalším kilometrem to bude horší. Už se tolik nekocháte krajinou, spíš hledáte, kde si uděláte příští pauzu. Zapadající slunce vás přitom protivně oslepuje. Brzy se utábořítě někde pod smrkem a usnete hned se setměním, v noci vás ale budí podivné lesní zvuky. A taky vás všechno tlačí, špatně jste si své ležení večer umetli. K ránu vás rozklepe zima a ještě rádi vstanete hned s prvním svítáním.

Další dny se všechno opakuje, jen s tím rozdílem, že vás čím dál víc bolí nohy, paty máte rozedřené do krve a ten příšerně těžký batoh se spoustou zbytečností byste nejraději zahodili do křoví. Cesty v místech, kde ještě nedávno vedla zadrátovaná a podminovaná státní hranice, jsou značené jen občas. A i mapa, kterou jste si koupili ve specializovaném obchodě, je jen přibližná. Sotva znatelná pěšina vás zato vede krajem duchů, kolem trosek vesnic, odkud po válce vyhnali obyvatele do sousedních Bavor. Čs. tankisté si pak z jejich domů udělali střelnici. Už dva dny jste nepotkali ani živáčka.

- Ve čtvrtek se rozprší, promočenýma nohama čvachtáte celý den v blátě a je vám do breku.

Tu noc přespíte v rozbitém seníku, kterému armáda nechala aspoň kus střechy. Proklínáte se pro pitomý nápad udělat si tenhle úžasně romantický výlet… Příští den ale už od samého rána září slunce, pod stromy se modrají borůvky. Nohy vás taky už tolik nebolí a s překvapením zjistíte, že jste nejspíš chytili druhý dech. Dochází vám sice voda, ta z potoka ale chutná skvěle. Vyjdete z lesa a před sebou najednou máte tu nejlíbeznější krajinu, jakou si umíte vymyslet. Z první hospody, na kterou po kolika dnech narazíte, báječně voní bramboračka s houbami. Přeci jen to asi nebyl tak pitomý nápad! To léto jsem podél hranic došla až málem do Chebu, jen posledních pár kilometrů jsem si zkrátila lokálkou. Měla jsem i tolik štěstí, že tu na mne čekal poslední volný pokoj v hostelu za náměstím. Jen člověk, který přespával deset dní na jehličí a mezi lesní zvěří, dovede ocenit horkou sprchu a čistě povlečenou postel tak jako ten večer já!

Takže mne docela nepříjemně vyrušilo, když na mne už za tmy zaklepala recepční s prosbou, zda by v jakémsi přístěnku za mým pokojem mohla ještě ubytovat pozdního hosta. Chtělo se mi cosi nevrle odseknout, když jsem si ale představila, jak ten chudák opozdilec bude hledat nocleh na lavičce v parku, souhlasila jsem. - Tiše pak kolem mne prošla nějaká drobná postava s obřím ruksakem na zádech. Než se za ní zavřely dveře na druhé straně pokoje, už jsem zase spala.

Potkali jsme se až druhý den ráno, když se obří ruksak z přístěnku zase vynořil. Pod ním se na mne široce usmíval maličký Japonec neurčitého věku. Mnohokrát děkoval za to, že tu mohl přespat v koutě pod schody, jako by to byl přinejmenším Ritz. “Jsem opravdu rád vás tady poznat,” opakoval svou japonskou angličtinou. “Veliká radost pro mne!“

U snídaně mi pak vysvětlil, že je v Chebu vlastně jen náhodou, neměl to vůbec v plánu. Cestuje po sousedním Německu, cosi tam přednáší. Zaslechl ale, že Cheb je velmi pěkné město, a když už tedy dojel z Japonska až sem, tak by se na ně mohl podívat.

šedesátka
web pro seniory
www.sedesatka.cz

Na rozdíl od jiných Japonců téměř nikam nejezdí, v Evropě je vlastně poprvé. Dlouho se prý rozmýšlel, jestli má přijet, doma má hodně práce.
Na přednáškách má ale pořád plno, tak to snad stálo za to…
Jen ze zdvořilosti se ptám, čeho se ty jeho přednášky týkají? Co asi může přednášet člověk, který cestuje s takovým ruksakem a přespává v laciném hostelu, říkám si.
"Á, to je taková prastará léčebná metoda, u nás v Japonsku jí říkáme reiki. Po staletí ji znali jen v buddhistických klášterech v Tibetu, jeden japonský mnich ji ale přinesl k nám. Tajně. Já mám čest být přímým žákem jeho žáků," dodal, jako by se nechumelilo. "Ty už jsi slyšela něco o reiki?" ptá se a dojídá housku s máslem.
Dívám se na něj ohromeně. Ještě před pár měsíci, v tom opravdu svízelném období, kdy jsem se chytala každého stébla, by mi Mistr reiki připadal jako dar z nebes. Tehdy jsem ale potkala jen jeho českou odmocninu. A tady se najednou Mistr vynoří z kumbálu pod schody! Jaká byla pravděpodobnost, že se setkáme? Jedna k deseti milionům?
Zůstal pak v Chebu ještě celý den. Chodili jsme spolu po městě, prohlíželi si staré domy, nakukovali do dvorků, mlsali zmrzlinu a klábosili o všem možném. Mistr se často smál. - "Neměj strach, syn se uzdraví," řekl mi ale celkem vážně, když jsem ho večer vyprovázela na nádraží.
V Německu už ho totiž čekali.
I mně čekala cesta domů, naše vlaky se rozjížděly každý na opačnou stranu. Až v Praze zjistím, že po ošklivých odřeninách, které mne trápily kolik dní, není ani památky. Ani koleno mne už nebolí. A vůbec, že je mi vlastně fajn.
S tou cestou to opravdu nebyl špatný nápad…
Každá cesta přece může něčím překvapit.

KOUSEK JAPONSKA V ČECHÁCH

Dagmar Honsnejmanová

Jméno Japonsko doslova znamená *„Země vycházejícího slunce"*. V dnešní době není pro mnoho lidí problém tuto vzdálenou a exotickou zemi navštívit osobně. Nám ostatním zbývá, když chceme poznat kulturu tohoto národa, se vypravit do knihovny nebo strávit hodiny hledáním informací na internetu. Nebo se poohlédnout po okolí, jestli poblíž našeho bydlení není japonská restaurace či ještě lépe, třeba nějaký klub, kde se můžeme seznámit s tradičními čajovými obřady nebo se třeba přiučit bojům japonských samurajů.
V Královéhradeckém kraji nemusíme dlouho hledat. V samotném krajském městě Hradec Králové se nachází Sportovní klub NOZOMI Dojo Hradec Králové, který se zabývá tradičním japonským bojovým uměním kendó a iaidó, uměním meče legendárních samurajů - válečníků buši. NOZOMI Dojo bylo založeno v roce 1994. Prvním japonským sensejem byl pan Yasuyuki Suzuki.
Mnohým lidem, většinou ovlivněných zhlédnutím různě kvalitních filmů o neskutečných činech samurajů, se při slově samuraj většinou vybaví nelítostný a krvežíznivý japonský válečník. Není to tak zcela pravda. Samuraj, japonský válečník je příslušník vojenské třídy. Samurajové měli svůj morální kodex, který byl kodifikován v 17. století v kodexu nazvaném Bušidó. Posláním samurajů bylo udržovat se ve vysoké fyzické i morální kondici a sloužit svým pánům. Pravý význam slova samuraj je tedy „ten, jenž slouží".
Samurajové měli svá privilegia, jako například právo nošení dvou mečů. Pravý samuraj byl pověstný svým sebeovládáním, stavem duševního klidu a vyrovnaností, svou neohroženou odvahou a neotřesitelnou oddaností svému pánu. Své cti si cenil více než svého života. Důležitou roli v životě samuraje hrála i oddanost rodině, avšak hlavní povinností byla věrnost pánovi. Samuraj, který při porážce nebo ztrátě cti odmítl spáchat seppuku (sebevraždu), byl vyhnán jako rónin (samuraj bez pána) a byl předmětem obecného pohrdání.
Samurajové v boji využívali vždy veškerých protivníkových slabin a útočili na citlivá a hlavně zbrojí nekrytá místa na těle (krk, podpaží, zákolení, případně i žaludek). Byli cvičeni vždy od velice útlého věku. Už v deseti letech byli posíláni na místa plná strachu, který museli mladí učedníci překonat. Takovými místy mohly

být například hřbitovy, márnice, husté lesy či opuštěné zříceniny budov. Samurajové byli velmi zdatní i duchem, ovládali čajový obřad, uspořádání květin ikebana a třeba i skládání básní.
Pro samuraje byla vždy nejdůležitější čest. Například v boji nebylo pro samuraje nejhorší zemřít, ale padnout do zajetí.
Z bojového umění samurajů dodnes přetrvalo mnoho škol těchto umění, např. kendžutsu či jeho sportovní varianta kendó, džudžutsu - džudó.
O tom, proč a jak se člověk stane „samurajem“, co ho na tomto bojovém umění tak láká, jsem si povídala s Pavlem Tomešem, trenérem iaidó III. třídy, který trénuje odloučenou skupinu japonských bojovníků v Českém Meziříčí (okres Rychnov nad Kněžnou).

A tak mne zajímalo, co kendó přesně znamená?

"Ken" znamená meč a "dó" znamená způsob cesty ve smyslu způsobu života - životní styl. Kendó se tedy překládá jako *„cesta meče“*.
Kendó je plnokontaktní cvičení s cvičným mečem a ochrannou výstrojí. Kendó je nejen bojové umění, je to též součást tradiční kultury s historickými kořeny. Součástí výcviku jsou tedy i prvky ohledně morálky, filosofie a etikety. Cílem dnešního kendó je především výchova člověka a cvičení jeho těla i mysli. Trénink kendó je dlouhodobý a trvá celý život. Kendó harmonicky rozvíjí člověka jak po fyzické tak především po mentální stránce v duchu filosofie Budó. Staré japonské přísloví praví “Chceš-li být dobrým šermířem, musíš být dobrým člověkem.“ V tomto moudru je obsažen samotný důvod, proč v dnešní době, kdy k používání mečů není žádný praktický důvod, cvičíme kendó.

A co znamená iaidó?

Iaidó je velmi hluboké bojové umění a často bývá označováno za nejvíc filozoficky orientované japonské bojové umění. K jeho cvičení je zapotřebí extrémní soustředění, ale také uvolnění těla, zručnost a přesnost pohybu. Každý pohyb rukama i nohama, pohyb celého těla i meče musí odpovídat záměru útočníka, kterého si při cvičení představujete. Je to cvičení s mečem, ale také způsob naprostého ovládnutí těla i mysli. Stejně jako cvičení dalších tradičních japonských škol je i iaidó "cestou do minulosti" ve snaze poznat a pochopit kulturní dědictví Japonska. Nezbytnou součástí iaidó je dodržování tradiční etikety, která začíná starostí o meč a způsobem, jakým se s mečem zachází, oblékáním i pokorou vyjádřenou pozdravem i chováním. Iaidó je cesta rychlého tasení meče.

Kam až sahá historie japonského bojového umění?

Historie japonského umění šermování sahá přes tisíc let zpátky a zachovalo se i přes období zákazů, až do dnešní doby. V roce 1952 byla založena Všejaponská Federace Kendó, kendó bylo obnoveno a znovu se zavedlo do škol a stalo s v Japonsku nejrozšířenějším bojovým uměním. V roce 1969 byla založena Evropská Federace Kendó, která každoročně pořádá Mistrovství Evropy, mimo roku, kdy je Mistrovství světa. V roce 1970 byla ustanovena Mezinárodní Federace Kendó. Od té doby se každé tři roky koná Mistrovství světa v kendó. Od roku 1986 se cvičí kendó v České republice. V roce 1992 bylo založeno Českomoravské sdružení Kendó, které zastřešilo aktivity kendó a iaidó. Činnost sdružení byla v roce 1998 ukončena a téhož roku založena Česká Federace Kendó, která nyní sdružuje 4 bojová umění - kendó, iaidó, džódó a naginatadó.

Jak jste se vy dostal k japonskému bojovému umění?

K japonskému bojovému umění jsem se dostal tak trochu oklikou. Nejdříve jsem studoval historii a technologii výroby japonských mečů, takže jsem se je učil vyrábět a od toho byl jen kousek k tomu se s nimi naučit zacházet. Přihlásil jsem se do oddílu japonského bojového umění NOZOMI Hradec Králové, postupem času jsem se víc zaměřil na iaidó.

Jaké významné sportovní souboje vás čekají v letošním roce?

Různé závody v kendó i iaidó se pořádají celý rok. K významným sportovním soutěžím bezesporu patří 11. Mistrovství České republiky v kendó, které se koná 17. 3. 2013 v Hradci Králové. Vedle národních soutěží se také účastníme soutěží v zahraničí – Polsko, Maďarsko.

Pro mladou generaci hovořící pouze anglicky –
Zpravodajství o Praze na http://www.praguemonitor.com
FACEBOOK www.facebook.com/PragueMonitor

Od kolika let mohou tento sport provozovat děti?
Kendó v Hradci Králové přijímá děti již od 6 let. U iaidó záleží na mentální vyspělosti dítěte, standardní věk je tak od 14 let, ale na tréninku můžeme vidět i děti mladší, třeba od osmi let.
Kde se mohou zájemci o kendó a iaidó přihlásit?
To je úplně jednoduché. Do internetového vyhledávače stačí zadat www.nozomi.cz a jste na našich stránkách. Určitě je dobré si jen nejdříve prohlédnout, je tam historie tohoto bojového umění a také dost obsáhlá fotogalerie z různých akcí a soutěží.
Domovskou scénou našeho oddílu je město Hradec Králové, které velmi podporuje činnost našeho oddílu. Samurajové patří již neodmyslitelně ke kulturnímu životu tohoto města. Historii a činnost těchto bojových umění jsme měli možnost prezentovat na výstavě ve Studijní a vědecké knihovně Hradec Králové na konci února 2013. Během roku nás všichni zájemci mohou vidět např. na tradiční akci Nábřeží sportu Hradec Králové, pořádáme Japonské odpoledne, Vánoční kendování a také podle zájmu se prezentujeme na akcích obcí, především na dětských dnech, kdy si malé děti, ale i dospělí mohou vyzkoušet sílu meče – zatím jen dřevěného.
A na závěr slova, která jsou platná i při jiných příležitostech, než jen při cvičení bojových umění:

Cílem "Kendó" je:
Formovat mysl a tělo,
zušlechťovat silného ducha
a správným a přesným cvičením
usilovat o zdokonalení se v umění kendó,
ctít lidskou laskavost a čest,
stýkat se s ostatními s upřímností
a vždy usilovat o zušlechtění sebe sama.
Takto bude člověk schopen
milovat svou zemi a společnost,
přispět k rozvoji kultury
a napomoci míru a štěstí
mezi všemi lidmi.

剣道
Kendo

KRÁSY KANADSKÉHO QUEBEKU
(pokračování)

Ladislav Křivánek

Naše výlety - Quebec City
Jako první delší výlet jsme si vyjeli na dva dny do Quebec City. Původně jsem plánoval více dní, a vydat se až k deltě řeky sv. Vavřince, nebo aspoň do malebné oblasti Charlevoix, vytvořené kdysi obrovským meteoritem, na pozorování velryb. Bohužel vyhlídka na špatné počasí a nedostatek času nám to znemožnily. Jeli jsme rovnou na blízké vodopády Montmorency Falls, vysoké 84 metrů, nejvyšší v Quebeku a vyšší o 30 m než Niagarské. Z parkoviště jezdí nahoru lanovka a přes vodopády vede řetězový most, ze kterého se naskýtá úchvatný pohled. Poté jsme zajeli naproti na 34 km velký ostrov Île d'Orleans, který hrál roli při osidlování Quebeku, a který nedoznal moc změn. Od počátku se tam pěstuje vše možné, a kdysi se tam též stavěly lodě. Na ostrově je ještě 600 historických budov, proto byl v roce 1990 vyhlášen kanadským národním historickým místem, které ročně navštíví přes půl milionu turistů.
Večer po návratu do města jsme se až do vlahé noci procházeli po dlouhé dřevěné promenádě nad řekou sv. Vavřince pod majestátným Château Frontenac, postaveným v roce 1893 jako luxusní hotel pro kanadskou železniční společnost. Na večerní řeku, kde kotvily obrovské parníky, byl nádherný pohled. Jeden parník nesl jméno Aurora. Ne ze všech lodí tohoto jména se střílí, i když tentokrát kvůli nové menšinové vládě francouzských separatistů bych nebyl proti.
Ráno jsme si vyjeli na obrovské Abrahamovy pláně, které byly v historii svědkem mnoha bitev. Na oběd jsme šli do naší oblíbené historické restaurace starých Kanaďanů "Aux anciens Canadiens", která funguje již od roku 1675, a kde se vaří stará historická jídla. Naštěstí bylo po sezoně, takže turistů byly menší mraky, ani jsme nemuseli čekat.
Po obědě jsme se věnovali prohlídce historického středu města, plného úzkých uliček s drožkami, malíři, či hudebníky, ale hlavně turistů. Bohužel přišel obávaný déšť, tak jsme se vydali na zpáteční tříhodinovou cestu domů.
Quebec City - město Quebec (Ville de Québec, anglicky Quebec City), které založil v roce 1608 Samuel de Champlain, leží na řece sv. Vavřince. Toto krásné historické město staroevropského rázu, též nazývané "Perla Severní Ameriky" je hlavním městem naší stejnojmenné provincie. Patří mezi nejstarší severoamerická města a je jediným, kde dosud existují městské hradby. Od roku 1985 patří do seznamu UNESCO. Město ve své historii zažilo několik bitev. Angličané jej dobyli již v roce 1629 a naposled jej pokořil generál James Wolfe

v rozhodující bitvě na Abrahamových pláních v roce 1759. V poslední bitvě o město v roce 1775 se jej ještě marně pokusili dobýt američtí revolucionáři. Od té doby byl klid, a Quebec byl jedním z měst, která se pak střídala v roli hlavního města Kanady v letech 1852 až 1866, kdy byla hlavním městem Kanady ustanovena Ottawa.

Sever Quebeku

Další výlet jsme si naplánovali navzdory deštivé předpovědi na chatu kamarádů na severu, asi 250 km. Vyjeli jsme ještě za pěkného počasí a stavili se krátce v malém pěkném horském městečku St. Sauveur. Pak jsme pokračovali dále na sever a stavili se v dalším překrásném horském resortu Mont Tremblant. Protože již bylo po letní sezoně a zimní ještě nenastala, tak parkoviště bylo zdarma, stejně jako lanovka. Prošli jsme se kouzelným městečkem a nakoupili pár věcí. Na chatu jsme přijeli večer již v dešti. Ráno na chvíli přestalo, tak jsme vyrazili dále na sever na celodenní výlet do "divočiny". Napřed jsme si zajeli do malého přírodního parku, kde jsou pěkné peřeje v překrásné divoké přírodě. Nakonec jsme se jeli podívat na obrovské jezero Baskatong Lake o rozloze 413 km² (145x větší než Máchovo jezero, které má 2.84 km²). Přestože začalo pršet, zajeli jsme ještě k blízkým zajímavým vodopádům Windigo Falls, kde obyčejně rostou houby, i když nikde nerostou (jako letos celý rok). Bohužel jsme neměli štěstí ani tam.

Montreal

Prohlídku Montrealu jsme si nechali až nakonec. Ráno jsme zajeli na jižní pobřeží do indiánské rezervace Kahnawake, kde žije asi osm tisíc Mohawků, mluvících ale irokézským jazykem. Z původní rozlohy rezervace 163 km² v roce 1680 dnes Indiánům zbyla pouhá třetina (53 km²), a na náhradu od Kanady čekají dodnes. V letech 1880-1950 museli odstoupit velkou část pozemků železnici, vodní elektrárně, telefonní společnosti, různým průmyslovým a obytným projektům podle řeky, na níž též byla vybudována vodní cesta St. Lawrence Seaway a Mercier most.

Zašli jsme se podívat do krámku na indiánské suvenýry (ačkoli některé též Made in China), a pak do památného kostela svaté Kateri Tekakwitha (1656 – 1680), která byla letos v říjnu prohlášena za svatou papežem Benedictem XVI. Podívali jsme se i na monumentální St. Lawrence Seaway na řece sv. Vavřince - námořní cestu pro zaoceánské lodě otevřenou ve spolupráci s Amerikou v roce 1959, díky které se mohou plavit pomalu až do poloviny Kanady do jezera Erie.

Poté jsme se vrátili na montrealský ostrov a zajeli na vyhlídku v milionářské čtvrti Westmount. Protože bylo krásné suché počasí, tak jsme viděli nejen Montreal a okolí, ale i hory až ve státu New York (Green Mountains a Adirondacks).

Pak jsme zajeli tradičně k Oratoriu sv. Josefa, kde visí tisíce berlí poutníků, uzdravených legendárním knězem Bratrem André, kterého papež Benedict XVI prohlásil za svatého v roce 2010. Sv. André počal v roce 1904 na kopci Mount Royal stavbu malé kaple sv. Josefa. Díky jeho zázračnému uzdravování její kapacita nestačila, a už v roce 1917 byl vystaven větší kostel pro tisíc lidí, ale ani ten nestačil pojmout davy poutníků. V roce 1924 začala stavba velké baziliky, která byla dokončena v roce 1967. Je to největší kostel v Kanadě a jeho kopule je po Bazilice sv. Petra v Římě největší na světě. V chrámu, který ročně navštíví přes dva miliony návštěvníků a poutníků, je též uloženo srdce Bratra Andrého. Venku za chrámem je obrovská zahrada s Křížovou cestou a zvonkohra s desítkami zvonů. V chrámu jsme zapálili svíčky za naše rodiny, za nemocné a mír ve světě.

Potom jsme zajeli na východní vyhlídku na Mount Royal a cestou minuli obrovský hřbitov, který se stal místem posledního odpočinku více než 900 000 lidí. Hřbitov je tak rozsáhlý, že se mezi hroby jezdí auty. Také jsme minuli budovu a stáje, odkud vyjíždí na koních světoznámá RCMP - královská kanadská jízdní policie. Z východní vyhlídky jsme si prohlédli známý Olympijský stadion z letních OH 1976 (na který jsme pak platili třicet let), a celou východní stranu Montrealu s řekou sv. Vavřince.

Město Montreal, pojmenované po kopci nazývaném ve starofrancouzštině Mont Réal, anglicky Mount Royal, bylo oficiálně založeno v roce 1832. V roce 1860 bylo největším městem britské severní Ameriky, a pokračovalo jako největší město Kanady až do roku 1976, kdy se díky vítězství francouzských separatistů

Kam za kulturou v Česku?
http://vstupenky.ticket-art.cz
TICKET ART
VÁŠ PARTNER VE SVĚTĚ KULTURY A ZÁBAVY

mnoho podniků a obyvatel odstěhovalo hlavně do Toronta. Přesto je stále po Torontu druhé největší město Kanady. Vloni mělo téměř dva miliony obyvatel a s přilehlým okolím skoro čtyři miliony.
Díky své historii, kde se snoubí obě kultury a tradice, architektuře, gastronomii a mnoha dalším atrakcím každoročně přiláká spoustu turistů z celého světa. Kdo by neznal Expo '67, kterým Kanada oslavila své 100. výročí, či letní Olympiádu 1976, hokejový klub Montreal Canadiens, montrealský světový filmový festival, mezinárodní jazzový festival, největší světový festival humoru a satiry, mezinárodní festival ohňostrojů, Cirque du Soleil, Formule 1, dále pak Montrealský Symfonický Orchestr, Montrealskou Operu, Les Grands Ballets Canadiens, a další...

JENOM DOVOLENÁ II

Vlastík Škvařil

Pokračujeme směrem k Broome, teplota se zvyšuje, velké sucho, jak je normální v této roční době. Koryta řek jsou prázdná, po vodě ani vidu. Je těžké uvěřit, že za několik měsíců bude tady tolik vody, že se budou uzavírat silnice, které budou zaplavené, a začne doba cyklonů, které dokážou udělat pěknou paseku. Dokonce tady mají cyklonové kryty, tak jako byly za války, když se blížilo bombardování. Proto také léto tady není pro turisty.
Za Port Hedland už končí dolování a těžký průmysl. Na silnicích ubylo „silničních vlaků“ dlouhých až 50 metrů, většinou plných rudy. Tady jsou už většinou turisté – tisíce s jejich obytnými přívěsy nebo obytnými auty. Jsou to většinou penzisté, kteří odjíždějí na pár měsíců ze studeného jihu to teplých krajin. Tak jako vlaštovky. Říká se jim „Grey Nomads“ neboli šediví tuláci. My patříme mezi ně. Kdysi mi nějaký známý napsal, když četl o našich cestách, že proč už nesedíme doma a nehoupáme vnoučata, jak se na staré lidi sluší a patří. Tak tady to funguje úplně jinak. My nemáme zájem stárnout „důstojně“, ale naopak. To, co jsme nestihli anebo nemohli dělat za mladých let, se snažíme dohonit. A je toho tolik a tak málo času, že na nějaké vysedávání doma nebo v hospodě u piva není čas. Penzisté tady jsou plni elánu a velice pozitivní. I tady je chleba o dvou kůrkách, ale nikdo si nestěžuje. Každý se řídí heslem, že každý člověk má svoje starosti a není zvědavý na frflání druhých. Takže jsou v životě spokojení, protože vidí každou sklenku poloplnou a neničí si život tím, že vidí jenom problémy. Ono je to také určité umění být spokojený se životem, ať se děje co chce, zvláště když se jedná o věci, které člověk nemůže změnit.
Při dlouhých hodinách za volantem mám hodně času na přemýšlení a tak mi nedá, abych nepřemýšlel nad tím, proč čeští penzisté nemají většinou stejné možnosti. Většina penzistů v Austrálii měla možnost si přišetřit během života, takže s tím jim penze stačí k tomu, aby si mohli užívat na stará kolena.
Ti, kteří jsou závislí jenom na státní penzi ze sociálního zabezpečení, si také nemohou moc vyskakovat, protože žádný stát nemá na to peníze, aby mohl platit veliké penze. To tak funguje snad v Řecku a všichni víme, jak to tam dopadá.

Já to vidím tak: kdyby podnikatelé, jako například Baťa, mohli pokračovat ve svém podnikání, český průmysl by byl, jako předtím, jeden z nejlepších a nejmodernějších ve světě nebo aspoň v Evropě, a místo toho, aby cizí firmy skoupily český průmysl, mohlo to být úplně naopak. A čeští penzisté a vůbec celý národ mohl být na tom o mnoho lépe. Kdyby se schopným podnikatelům nesebraly podniky v roce 1948 a nevedly to od desíti k pěti pod vedením neschopných vedoucích dosazených stranou, nebylo by potřeba privatizace, která, jak slyším ze všech stran, byla špatně provedená. Já nevím, jak se to mohlo udělat jinak, tak nad tím nebudu mudrovat.
I když se v pozdějších letech dostali do vedení odborníci, stejně neměli volnou ruku a museli dělat, co se jim nařídilo, i když to byla blbost. Bylo v podnicích dost schopných lidí, vím ze spolehlivých zdrojů, že například ve Škodovce konstruktéři měli naplánovaná nové auta, která by byla technicky nejlepší na světě, ale než se to z výkresů dostalo do výroby, uplynulo 10 let. A to už byli sto roků za opicemi.
Chápu, že pro mnohé lidi se všechny problémy lehce svedou na současnou vládu, jenže dnešní problémy nastaly už v roce 1948, ale o tom mnoho lidí nechce slyšet, a tak to nebudu dále rozvádět. Je to nakonec jenom můj osobní názor. A toto má být vlastně cestopis. Ale mohu aspoň zase klidně spát bez toho, aby mi to pořád vrtalo hlavou.
Máme za sebou přes 6000 kilometrů, teď už začne ta pravá dovolená po příjezdu do Broome.
Broome je přesně na opačné straně Austrálie než Tasmánie, takže teď se budeme pomalu blížit k domovu. Velice pomalu. Broome je Mekka turistů. To jsme poznali hned po příjezdu. Všechny čtyři kempinky – Caravan Parks – byly plně obsazené. Takže místo plánovaných 2 – 3 dnů jsme to museli zkrátit na jeden den. Nakonec to stačilo. Stihli jsme navštívit nádhernou pláž, ale takové jsou i jinde. Voda byla teplá – 21 stupňů, ale namočili jsme si jenom nohy, na víc nebyl čas. Zlákala nás projížďka na velbloudech, a to se nám velice líbilo. Když se nasedá na velbloudа – dva dospělí na jednoho, je to docela zajímavé. Velbloud leží na zemi, takže se nasedne velice lehce, ale pak to začne být dramatické, když se staví na nohy. Napřed se postaví úplně na zadní, zatím co ještě pořád klečí na předních, úhel asi 45 stupňů. To se musí člověk pořádně držet a nahnout dozadu, aby neudělal kotrmelec. Asi to není tak hrozné, jak se to jeví, nikdo ten kotrmelec neudělal. Pak se postaví na přední, to má člověk pocit jako by nastalo zemětřesení. A naráz taková výška! Ale člověk si rychle zvykne a užívá si krásné projížďky v karavaně velbloudů po pláži.
K večeru jsme vyrazili k nedalekému Roebuck Plain Roadhouse a tam se nám podařilo dostat poslední místo v Caravan Parku.
Broome nevznikl pro turisty. Byli to lovci perel, kteří se sem sjeli z Filipín, Malajsie, Číny a Japonska aby ozdobili vzácnými perlami dámy na celém světě. Dodnes určité části Broome připomínají svým charakterem země, odkud tito lovci perel pocházeli, jako například Čínské město.
Příští zastávka je Derby, kupodivu měli ještě volné místo v Caravan Parku, přestože se to i tady hemží turisty. Je to vlastně brána do slavných Kimberleys.
Kolem Derby rostou stromy Boab, které mají kmeny jako obrovské džbány. Jsou velice dobře přizpůsobené pro dlouhá sucha, v létě opadne listí, aby to strom nemusel živit a v kmenu má dost vody do té doby, než začne zase pršet. Produkuje ovoce, které je docela výživné. Podobné stromy jsou také v Africe,

ale jejich nejbližší příbuzný je na Madagaskaru. Od té doby, co se rozešly, uplynulo 260 milionů roků, a to si už ani já, přes pokročilý věk, nepamatuji. Největší z nich, který jsme viděli, se nazývá Vězeňský Boab, do jehož dutého kmene se opravdu vejde dost lidí a v minulosti se používal jako vězení při přepravě vězňů, dokud nepostavili v Derby pořádnou věznici.
Cesta ráno začala po známé Gibbs River Road, kupodivu prvních 70 km bylo dlážděných. Pak to ale začalo. Jeli jsme již po všelijakých cestách, ale toto svou hrbolatostí překonalo všechny předešlé. Mně to pořád nejde do hlavy, jak se vytvoří ten takzvaný “vlnitý plech”. Že se udělají díry, to chápu. Ale takové vlnění? Člověk by si myslel, že se to srovná, když po tom přejede tolik aut, ale ono se to naopak zhoršuje.
Kolem cesty se zase objevuje velké množství staveb termitů. Je to zajímavé, jak je ta příroda zorganizovaná. Všude kolem roste hodně trávy, která je nestravitelná pro všechna zvířata - kromě termitů. Tak to mají všechno pro sebe, a musí jich být nespočetné biliony. Ale za to jsou potom potravou zase pro jiná zvířata. A tak to všechno funguje, je ta příroda prostě perfektní.

Nakonec jsme z Gibbs River Road odbočili směrem na Windjana Gorge Národní Park. Cesta ještě hroznější, ale odměna za to k nezaplacení. Je to roklina pod pohořím Napier, kterou protéká řeka. V době sucha, to je právě teď, řeka neteče, ale v některých místech zůstává dost vody, aby tam přežily nějaké ryby a také sladkovodní krokodýli. Nejsou tak velcí a nebezpeční jako ti slanovodní, dá se k nim přiblížit na pár metrů, ale pozor si člověk musí dávat. Viděli jsme jich tam u vody desítky. Skály kolem jsou úžasné, nedokážu to popsat, to se musí vidět. Najdou se na nich otisky zkamenělých ryb z doby, kdy toto vlastně bylo mořské dno před mnoha miliony roky. Člověk se ani nemusí potápět, aby viděl, jak to vlastně na tom mořském dnu vypadá. Celkově si člověk připadá jako by byl v Jurassic Parku, ani bych se nedivil, kdyby se náhodou objevil nějaký dinosaurus.
Zůstali jsme tady přes noc, kempink je až neuvěřitelně pohodlný, dokonce jsou tady splachovací záchody, dobrá voda z vodovodu a teplé sprchy se solárními panely. Prostě luxus, nečekaný v takové pustině.

Měli jsme dost času, v ledničce nakrájené hovězí, které jsme si koupili v Broome a tak jsem navařil guláš s bramborami. Konečně pro změnu něco jako doma. Teď si Jožka vzpomněla, že by si dala řízek. Tak mám další úkol, který musím nějak vyřešit. Slíbil jsem jí, že když se o mne starala tolik roků během mých běhů, tak tentokrát se budu o ni starat já. To jsem si to pěkně zavařil!
Dalších 100 kilometrů po špatných cestách, ale zase odměna ve formě zastávky u Tunnel Creek. Je to potok, který se za miliony let proďubal skoro kilometr pod skalami na druhou stranu. Na rozdíl od řeky Punkvy u Macochy, která zrovna tak protéká skalami, nemusí se tam nasedat na lodičky, ale dá se to projít – přebrodit až na druhou stranu. Velké množství potoků křižuje cestu, většinou jsou suché, ale bylo i několik, ve kterých tekla voda. To jsem vždycky napřed prošel, abych věděl, jak je to hluboké a kudy je nejlepší projet. Naštěstí nebylo v žádném více vody než po kolena, takže žádný problém. My jsme v těchto končinách zase jediní, kdo nemá terénní vozidlo, ale zatím to

všechno funguje. Po “vlnitém plechu” se musí jet dost rychle, jinak se vozidlo šíleně třepe a asi by se rozsypalo. Tak buď se musí jet dvacítkou anebo aspoň šedesátkou. To pak frčí jenom po vrcholcích hrbů a neskáče to tak moc. Má to samozřejmě nevýhodu, že je velice malý kontakt se silnicí a musí se dávat pozor, aby auto “nevypochodovalo” ze silnice, hlavně v zatáčkách. Nakonec se člověk naučí po takových cestách jezdit.
Mezi Derby a Kununurra, přes tisíc kilometrů, jsou jenom dvě malá městečka. Fitzroy Crossing, kde žijí převážně aboridžinci, to přijde vhod k naplnění nádrže naftou, ale jinak tam není nic, proč by se tam někdo zdržoval. Nebudu to rozvádět, nechci, aby mě někdo prohlásil za rasistu a neměl jsem pak potíže se zákonem.
Menší problém nastal, když se mi rozsypalo potrubí ze záchodu do odpadové nádrže, ale to se podařilo spravit v kempu Mary Pool, kde mi pár lidí ochotně půjčilo pár potřeb, které jsem zrovna neměl, na slepení celého potrubí. Cestou jsme zase viděli tisíce staveb termitů, většinou menších, ale tolik pohromadě a na tolik kilometrů jsem ještě neviděl. Vypadá to jako hřbitov s pomníčky.
Cestou upoutala naši pozornost značka s nápisem „Bohemia Downs“. Downs je staré anglické slovo, které označuje mimořádně pěkné místo na usídlení. Více jsem se bohužel nedověděl. Určitě měl v tom pojmenování prsty nějaký Čech.

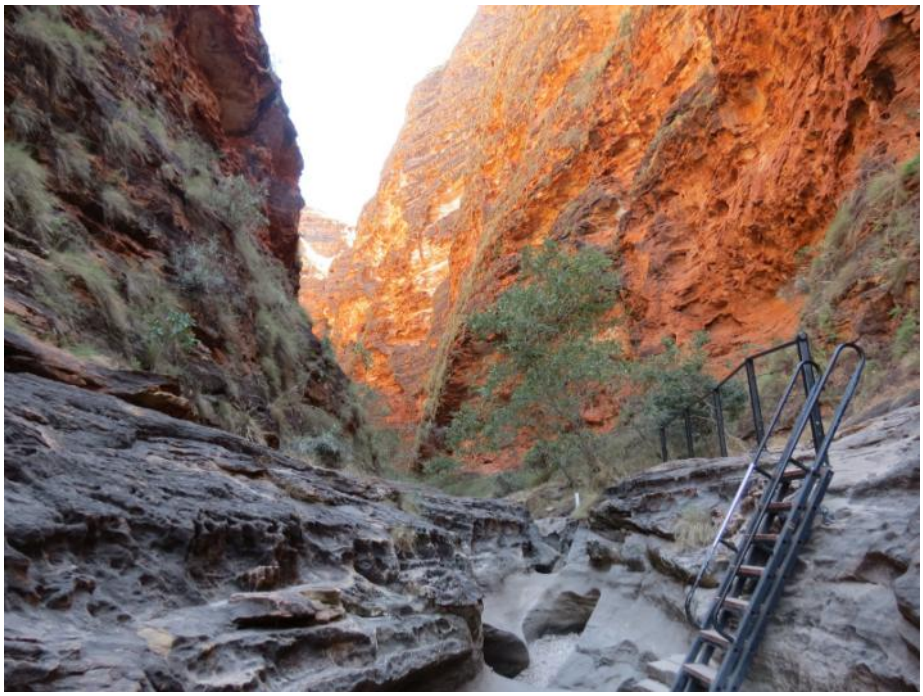

Halls Creek je to druhé město mezi Derby a Kununurra. Asi 16 km před ním jsme opustili dlážděnou silnici a zabočili na Tanami Road, která vede do Alice Spring. Je to nedlážděná cesta, hrbatá jak se patří, ale přesto jsme tam museli. Vytrpět 260 km na ní stojí za to. Jedeme se podívat na druhý největší kráter na světě, způsobený meteorem, který tam přistál asi před 300 000 lety. Je přes 880 metrů v průměru a hluboký 60 metrů. Určitě byl původně hlubší, ale je to už hodně let. Našly se tam kousky meteoru, ale člověk se stejně diví, jak se mohl po dopadu ten meteor tak rozsypat, že tam tak málo zůstalo. Je to úžasný pocit stát na kraji kráteru a představovat si tu kalamitu, když to tam žuchlo. Je to pocit, jako by člověk stál na nějakém posvátném místě. A přitom až do roku 1947 nikdo, kromě Aboridžinců, o tom nevěděl. *(Pokračování příště)*

POZVÁNKA DO PRAVĚKU

Dagmar Honsnejmanová

Chcete se podívat do pravěku? Také jste zvědaví, jak žili lidé v dobách pravěkých? Přijměte tedy pozvánku do nově otevřeného Archeoparku pravěku ve Všestarech u Hradce Králové.
Park byl slavnostně otevřen 19. 1. 2013.
Projekt „Archeopark pravěku ve Všestarech“ byl realizován v letech 2009 – 2012 s cílem vybudovat komplexní areál archeoparku, který nabízí návštěvníkům jedinečnou expozici pravěku s názornými ukázkami dobových zvyků, řemesel a obyčejů. Návštěvníci se mohou podívat do „pravěké vesnice“ s ukázkami pravěkých staveb, jako je neolitický dům, eneolitický dům a expozice domácího zvířectva. Součástí areálu je také sklad archeologického materiálu. Hlavní budova expozice je rozdělena do tří pater. V podzemí jsou umístěny modely a rekonstrukce archeologických vykopávek, podzemní stavby, jeskyně a pohřební komory. V prostředním patře se nachází obří model pravěké krajiny a rekonstrukce života pravěkých lidí, které je možné z ochozu horního patra sledovat jakoby z ptačí perspektivy. Kromě stálé expozice a dvou výstavních sálů je v objektu umístěn i promítací sál. Unikátní je také propojení vnitřní expozice a expozice pod širým nebem s ukázkami archeologického výzkumu v terénu.
Ve třech patrech muzea je tak možné vidět pravěké podsvětí, život i nebe. Návštěvníci mohou zblízka prozkoumat nálezy pravěkých předmětů, kostru mamuta, pravěkou jeskyni a seznámit se s různými aspekty života lovců mamutů. Dále si prohlédnout repliky pravěkých artefaktů z kamene, skla, mědi, bronzu, železa, dřeva, keramiky či kopie nedostižných materiálů, například mamutoviny. Návštěvníci také projdou akváriem s artefakty nalezenými pod vodou. Uvidí i obrys mamuta nalezeného na Hradecku či zbroj keltských bojovníků a římských legionářů.
K Archeoparku vede nová přístupová komunikace, doplněná parkovištěm pro návštěvníky, které mohou využít i imobilní osoby. Také vstup do všech částí expozice v hlavní budově muzea pravěku je díky bezbariérovému přístupu umožněn i osobám se sníženou mobilitou. Součástí projektu je vyznačení nové cyklotrasy, která symbolicky spojí Archeopark Všestary a sídlo Královéhradeckého kraje. „Archeocyklotrasa“ v délce 12 km povede z Hradce Králové do Všestar po místních archeologicky význačných lokalitách, kde budou umístěny naučné tabule informující o archeologických zajímavostech dané lokality. Archeopark pravěku ve Všestarech je unikátním svým zaměřením a jediným takto komplexně fungujícím archeoparkem v České republice. V Královéhradeckém kraji vzniknul zcela nový prvek atraktivity cestovního ruchu, který významným způsobem přispěje ke zpestření celkové nabídky a rozvoji cestovního ruchu v regionu.
Archeopark je určen pro širokou veřejnost, rodiny s dětmi, turistům i zájemcům o archeologii. Projekt je ojedinělý tím, že kombinuje expozici ve volné přírodě s expozicí muzea v samostatné budově. Důležitou součástí pravěké vesnice se stal areál Centra experimentální archeologie, který ve Všestarech funguje již od roku 1998. Celkem archeopark představí na 400 exponátů.

DOTÝKÁNÍ KAMENE

Břetislav Kotyza

Dlaněmi dotýkám poselství kamene
přimykám ruce na skálu
když kdosi ve mně bez ustání
opalkem větve
úporně rýsuje svoji nahotu
Prsty své ruky přikládám na tepnu
zkamenělému životu
když stopadesáté století
kdosi ve mně stále pochybuje
zda ještě cejchovat narudlou hlinkou
znamení rodu na skálu
Aby si potvrdil své vlastnictví Já
aby si zúčtoval rok úspěšných lovů
aby si vymodlil ještě pár životů
Galerie obrazů jeskyně Altamira

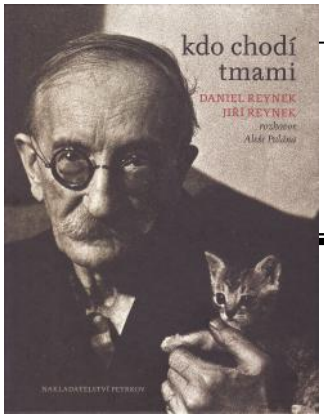

KDO CHODÍ TMAMI
– vidoucí nespatřený Bohuslav Reynek

Veronika Boušová

Trestuhodně dlouho mi zůstávalo utajeno, kdo se skrývá za jménem, které mi socialistický vzdělávací systém zamlčel. Mé setkání s Reynkovou tvorbou se odehrálo v lednu 2012 po návštěvě retrospektivy krajináře Václava Radimského. Barevná těžkopádnost jeho impresionismu způsobila, že jsem se nezdržela dlouho a rozhodla se pokračovat výstavou Bohuslava Reynka v Domě U Kamenného zvonu. Nepopsatelné kouzlo nazírání věcí v jeho drobných grafikách a kresbách doplňovaly básně a další materiály. Usebraný svět s ostny trnové koruny. Zásluhou Radimského poznal kdysi Reynek Bretaň a krásu oceánu, já zase hlubiny, výkřiky, pokoru a dřeň víry v Reynkově díle.

Povědomí o osobnosti významného křesťanského básníka, grafika, kreslíře, překladatele, editora a recenzenta (31. 5. 1892 - 28. 9. 1971) proniklo mezi širokou veřejnost v 60. a po normalizační odmlce opět v 90. letech minulého století. „…považoval za přirozené, když sám nemiloval výstavy, že se lidi, které to zajímá, přijdou podívat k nám," komentuje vědomou neviditelnost Reynka-grafika syn Jiří v knize „Kdo chodí tmami". Doplněné vydání knižního rozhovoru Aleše Palána s Danielem a Jiřím Reynkovými nabízí živou skládanku vzpomínek na rodinu a vzácné přátele. K vydaným básnickým sbírkám, reprodukcím, korespondenci a odborným publikacím přidává skutečný obraz života dnes již vysoce ceněné české osobnosti.

Předek rodu Reynků přišel prý kdysi do Čech ze země Dona Quijota a Bohuslav sám měl k této postavě blízko. Křehká duše nebyla stvořena ani pro studium ani pro hospodářství, místo do města ji to táhlo do lesů a ke knihám. Z vášnivého čtenáře se stal překladatel francouzských a německých autorů (např. G. Trakla, P. Claudela, G. Bernanose, L. Bloye), ilustrátor, editor a především básník. Expresionistický, rozervaný výraz a archaismy prvních sbírek (*Žízně, Smutek země)* přetavil během života přes básně v próze (*Rybí šupiny, Had na sněhu)* do rytmicky a významově úderných veršů, přinášejících jakési smíření se životem a smrtí v kontextu přírody a rodného kraje *(Rty a zuby, Sníh na zápraží, Mráz v okně a další).*

„Reynek nejen opěvuje Boží stvoření, nýbrž hledá Boha v palčivé trýzni a krutém sebemučení. Píše skladby hrozného nepokoje a těžce vykupuje své odevzdání Bohu." (Karel Čapek)

Zásadní přátelství a profesní spolupráci navázal Bohuslav s nezištným vydavatelem křesťanské literatury Josefem Florianem ze Staré Říše. Právě zde vznikaly předválečné krásné knihy nedozírného významu s důrazem na výtvarnou stránku (přispívali sem J. Čapek, Fr. Bílek, J. Váchal, J. Benda, V. Hofman a další). Oba muže spojoval smysl pro skutečné hodnoty spolu s naléhavou potřebou tyto hodnoty tvořit a šířit, „odhalovat řád univerza". Přes veškerou finanční nouzi vedli boj s prostředností mysli. Věrným přítelem a strážným andělem se Reynkovi stal také další nakladatel, Vlastimil Vokolek.

Svou životní partnerku poznal Reynek -překladatel nejprve v básních. Titulem prvotiny *Zde tvůj život* jakoby si Susanne Renaudová předpověděla budoucnost po jeho boku. Rodina emancipované vzdělané Francouzsky patřila k intelektuálním kruhům Grenoblu. Po dvouletém váhání se kultivovaná městská dívka, první ženská absolventka Stendhalova lycea, za venkovského samotáře provdala.

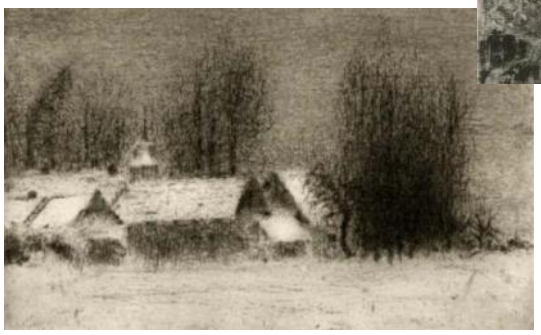

Zpočátku trávili letní období v Petrkově a zimní v Grenoblu, kde se narodili oba synové. Uznání zde došly Reynkovy kresby a názory na umění, rodina se stýkala s osvíceným kurátorem místního Muzea malířství, André-Farcym. Návštěvy muzea korunovalo „listování" v originálech. Městský ruch a společenský život ale Bohuslav nikdy nemiloval. ‚Lidi truchlivého průměru, často s velkým sebevědomím' ho unavovali. Kořeny měl pevně zapuštěny v rodném místě, v milovaném domě a zahradě s altánem, kam se uzavíral do své samoty. Altán skrýval dva druhy pokladů – vedle knih nejvíce doceněných sem odkládal i zneuznaný brak. Vše dohromady pak zůstávalo vydáno na pospas myším a hmyzu. ‚Prach jsi a v prach se obrátíš,' platilo pro to dobré i pro to špatné stejně u věcí, jako u lidí.

Susanne v Čechách trpěla. Těžce se vyrovnávala s primitivním prostředím, životním stylem, jazykovou bariérou a drsným podnebím Vysočiny. V Petrovském „zámečku" zažívala stavy odcizenosti a později trvalou materiální nouzi. Přesto mu vdechla svůj spirit kultivované dámy s vnitřní noblesou. Dokázala si oblíbit zahradu a krajinu, ale ty zimy! Ty přežívala s vypětím všech sil, bála se vycházet ven. Topilo se jen v kuchyni, dům byl ledový, mnohá okna vytlučená. Bohuslav Reynek naopak zimu miloval

a motiv sněhu patří v jeho básních a grafikách k hlavním tématům. „Sníh je jedním z velkých darů země. Ba, je to látka, která je zřejmě bližší podstatě andělské, než přirozenosti lidské.“

Trvalé přesazení, zaviněné nástupem nacismu, Susanne div nezabilo, byť v době mnichovské zrady s Čechy solidarizovala. Nemohla publikovat, češtinu se nikdy dokonale nenaučila, přes veškeré snahy a překladatelskou činnost pozvolna pohřbívala svůj básnický talent stejně jako svůj svět. Obětovala se. A satisfakce žádná, ta přišla až dlouho po její smrti. (Vnučka Veronika založila v Havlíčkově Brodě Literární kavárnu Suzanne Renaud).

Ve víře šli manželé Reynkovi také každý svou cestou. Susanne se i v českém kostele cítila jako cizinka a přestala do něj chodit. Bohuslav navštěvoval mše pravidelně, denně četl Misál a často Bibli, svůj věčný zdroj inspirace. Vyznával víru čistou, upřímnou, plnokrevnou, tu řízenou či vnucovanou přímo nesnášel. S duchovními se většinou nebavil, bývali by nenašli společnou řeč. Výjimkou byli A. Opasek a V. Tajovský, který ho později doprovázel v posledních dnech života na cestě ke smíření. Hledání Boha v krutosti jím stvořeného světa, to byl – slovy K. Čapka – Reynkův zápas Jakuba s andělem.

„Lačně se dělím o všechny strasti a čekám nečekanou radost – nevím odkud, leč přesto.“ (B. R.)

V roce 1944 zabrali Petrkovský statek Němci. Rozprodání stáda milovaných ovcí, němých přítelkyň, z nichž každá měla jméno, přesídlení do stísněného prostoru k Florianům, vykořenění, ztráta soukromí, to vše ho vysávalo. Návrat přišel za pět minut dvanáct, jenže fašisty brzy vystřídali komunisté. Když mu v roce 1948 vzali hospodářství, paradoxně mu tím ulevili od břemene, které ho svazovalo a odvádělo od tvůrčí práce, ale drzost, neomalenost, vláda „vyznavačů Zlatého telete“, dlouhotrvající zlo a lidské utrpení zasadilo mimořádně senzibilnímu umělci ránu, která vyústila v deprese a úzkostné stavy. Jakoby na něj doléhaly všechny bolesti lidstva. Kromě toho se životní úroveň rodiny ocitla na hranici chudoby.

Ačkoliv jim nakonec zůstal dům a zahrada, museli přijmout podnájemníky. Zahrada prošla svého času účelovou devastací, stejně jako Reynkovy nervy. „Lidská společnost bývala tatínkovi často obtížná, samota znamenala klid, který potřeboval.“ (J. R.). Začal se lidem zcela vyhýbat, vizionářské oči v nich dokázaly vidět víc, než bylo únosné. Spřízněnými dušemi se mu staly kočky, kozy, ovce, ptáci… „Kontakty se zvířaty ho zahřívaly, na rozdíl od kontaktů jiných, které ho mrazily,“ říká Jiří. Legendy o jeho vztahu ke zvířatům a o Dobrém pastýři oba synové vyvracejí. Nestaral se o ně s obřadností, ale s vřelostí a potěšením. Žil prostě, stylizace a pózy nesnášel.

„Krása zůstává navzdory všemu jednou z nejmocnějších sil veškerého života, přirozeného i nadpřirozeného.“ (B. R.)

V těžkém duševním stavu přestal psát básně a upnul se na grafiku. Oceňoval u ní možnost snadné reprodukce. Používal suchou jehlu, lept a další techniky, nastudované z prvorepublikové *Příručky umělce* od T. F. Šimona. Vydal se vlastní, nedostižnou cestou samouka. „Považoval za přirozené, že velké talenty se rodí kdekoliv a nechodí se na ně jako na houby do určitého lesa, na jedno místo. Bránil se, když se moc mluvilo o tom, kdo je kým ovlivněn… Věřil na to, že každý je individuum a žádnou vlivologii neuznával.“ (J. R.) „U tatínka se musí všechno hledat přímo u něj.“ (D. R.).

Ryl do neupravených nebo naleptaných zinkových a měděných destiček, přepracovával ty staré, i nspiroval se tím, co mu samotný podklad předem nabízel, „do fleků si transponoval svoje představy“. Vstával ve dvě v noci a tvořil v kuchyni u pověstných kamen. Nosil si destičky s sebou jako skicák na pastvu a na procházky. Úmyslně i shodou témat vznikly cykly Job, Don Quijote, Sníh, Pastorále… Do tenkých čar zachytával svět kolem sebe: pohled z okna, dvůr, domácí zvířata, zahradu. Biblická témata přenášel do domácího, venkovského prostředí. „Byl pracant. V cyklu Sníh vymakal zamrzlé okno tisíci čárek, neodbyl ho pár tahy… (pracoval) po chvílích, ale v těch chvílích intenzivně. Musel topit, vařit, odbíhat, ale v rámci každodenních aktivit pracoval soustavně.“ (D. R.) „Číňani měli zásadu dlouho se dívat a pak rychle kreslit… Tenhle princip často zdůrazňoval: hlavně se musíš dobře koukat.“ (J. R.)

Spolu se synem Danielem experimentovali s tiskem, materiály, barvami, na skleněné desky dokonce kladli pavučiny. Vznikaly tak unikátní kousky. Katalogizace se později ujal Jiří Šerých. Bohuslava Reynka praktické záležitosti nezajímaly - nikdy netvořil pro slávu, tvořil pro krásu a pro věc samu. Pokora v propojení s trojjediným pohledem básníka, grafika a překladatele tvoří čirou esenci veškeré jeho tvorby.

V šedesátých letech zemřela Susanne a Bohuslava Reynka si vedle starých známých všiml i underground. Výlety do Petrkova představovaly dobový fenomén a překvapovaly sousedy. „Pro ně bylo těžké tatínka obdivovat, významný člověk by přece nechodil otrhaný… Začali sem jezdit lidi, cizinci,

a to mu přece jen u lidí ze vsi sjednalo určitý respekt.“ (J. R.) „Určitě se necítil hvězdou, kdyby už něco astronomického, tak černou dírou.“ (D. R.). Posléze se Reynkovi ocitli v „péči“ StB, naštěstí se jim nic neprokázalo.

„Všecko je vykonáno, dobré i zlé, a všecko je čisto svým řádem v přítomnosti Toho, který dal a vzal a opět dal, a který tak hrozně a naprosto jest.“ (B. R.)

O smrti svérázného samotáře a všestranného talentu v den svátku sv. Františka z Assisi kolují legendy – že poznal blížící se smrt, že kočky utekly a zmizely navždy do lesů, že se s ním přišly rozloučit ovce… Oba synové se podobných řečí dotýkají s nadhledem a jemným humorem. „Fenomén Reynek“ se dnes vztahuje i na ně, jsou v mnohém pokračovateli svých rodičů. Rozsáhlé dílo Bohuslava Reynka zaujalo v kontextu české kultury významné místo. Umíte-li se dívat, uvidíte. Chcete-li vědět víc, ptejte se spolu s Alešem Palánem, kdo chodí tmami.

(Kdo chodí tmami. Daniel Reynek/Jiří Reynek – rozhovor Aleše Palána. Nakl. Petrov 2012)

Bohuslav Reynek

RADOST

Bože můj, hořím nadějí,
že věci, které se nedějí,
se stanou,

že přece skončí se výsměšná step,
v které, cest nevida, chodím jak slep
a prahnu:

usnu, a přiletí radost jak pták,
srdce mi otevře, aniž zvím jak,
a v hněvu

zabije hada v něm, obludu zavěsí,
zčernalou, na haluz ve vlhkém zálesí
zoufání,

v branách duše mé zaskví se stráží,
čekání barvínky slzami svlaží
zpívajíc.

HLEDÁ SE...

Hledá se **Luděk Tomek**, narozený v listopadu 1943 v Českých Budějovicích. Emigroval v roce 1969. Jeho poslední známá adresa v Sydney byla 6/8 Maria Street, Sydney - 2193, NSW, Australia, kde žil údajně s manželkou Zdenou, rozenou Malou. Jeho syn Ivan Habrda, žijící v České republice by rád získal o otci či jeho rodině nějaké informace.scorpo@seznam.cz, mobil: +420 606 657 865

Vážení krajané, v letech 1945 až 1948 studoval v naší třídě reálného gymnasia ve Slaném náš spolužák **Jan Vágner** /narozen 23. 12. 1932 ve Velvarech/. Prostřednictvím církve metodistické se přestěhoval snad se svou matkou do Austrálie. Jeho spolužáci by dnes byli vděčni za sdělení jeho případné adresy. Pokud je vám o něm cokoliv známo, prosíme o zprávu. Děkujeme předem za ochotu, pozdrav vám. zboubelik@seznam.cz

Hledám sestřenici, za svobodna se jmenovala **Renata Linková**. Emigrovala do Austrálie, její poslední bydliště bylo v Adelaide. Byla vdaná a měla dceru. Dnes jí je 50 let. Třicet let ji hledám. Před emigrací žila s rodiči a s bratrem v Praze na Proseku. Děkuji za pomoc či informaci, Marcela Lokajová. rysava30@seznam.cz

K ŘECE STYX A ZPĚT

Zina Pacák

Je třetího ledna, právě jsme vykročili do nového roku 2013. Je teplý australský večer. Sedím v koncertní síni a nořím se do poslechu klavírního koncertu. Zde v Západní Austrálii na koncerty nechodím tak často, jako jsem chodívala v Praze, proto si hodlám tuto vzácnou událost pěkně užít a vychutnat plnými doušky. Mladá polská pianistka svými hbitými prsty a lehkým zápěstím skvěle a úžasně vytváří nádhernou hudbu, která hladí nejen můj sluch, ale i srdce a duši. Melodické, procítěné tóny mě berou do náruče a jako ve zlatém kočáře mě unášejí z momentálního prožitku ven z tohoto koncertního sálu.
Víme to. Přítomnost znamená život, protože jsme tady a teď. Budoucnost znamená naději, že se dočkáme zítřka a možná i popozítřka. Budoucnost ale bezpodmínečně znamená také smrt! Nás samotných či našich blízkých. To je nevyvratitelný fakt. Minulost - co znamená minulost? Vzpomínky na to, že jsme tady nějakou chvíli pobyli? Ano, jistě. Ale co ještě? No přece rovněž smrt! Smrt koho či čeho? Malého kuřátka, když mi bylo pět let? Smrt novorozeněte, když mi bylo šest let? Smrt mého dědečka, když jsem byla třináctiletá slečna či smrt babičky, když jsem byla čerstvá novomanželka? Dodnes mi zní v uších babičkou léta pronášená věta: „Moje milá, tvých vnoučat, tak těch se já nedočkám.“ Pokaždé jsem s upřímnou radostí a s vnitřní jistotou odpovídala: „Babi, ale mojí svatby, tak té se dočkáš!“ Nevěřila mi. Ale pravdu jsem měla já.
Jsme tady a teď, myšlenky se mnou letí v kočáře jako se čtyřspřežím. Kočár se náhle zastavuje. Co se to děje? Co se stalo? Rok se rozbíhá teprve třetí den, tak ať se pěkně práší za kočárem!
Kočár s čtyřspřežím se náhle otáčí o třistašedesát stupňů. Pročpak? Nikdo z nás se přece nechce hned na začátku roku vracet zpět do minulosti. Každý chceme nadějné a slibné zítřky. Nostalgické tóny piana mne neodolatelně vábí a unáší pryč z přítomného okamžiku. Rozum spolu s myslí se stále malinko zdráhají. Ale moje srdce i duše se díky krásným tónům odvážně noří do nedávných loňských zážitků, pocitů, dojmů i nálad. Táhnou mě zpět, abych si je znovu ještě jednou prožila. Asi to bude bolet. Hodně bolet. Nevadí, to zvládnu.
Zanechávám své pozemské tělo usazené se zasněným pohledem v koncertním sále a následuji své astrální tělo v kočáru, který mizí z dohledu za horami nedávných loňských událostí a prožitků.
Arthur Schopenhauer ve svém filozofickém díle tvrdil, že existuje jen *jedna přítomnost*. A že ta existuje vždy, protože je jedinou formou skutečného bytí. Prý bychom měli dospět k poznání, že minulost sama o sobě se od přítomnosti vůbec neliší. Minulost je prý jen v naší aprehenzi, tj. v našem nazírání, jehož formou je čas. Právě díky času se přítomné jeví jako rozdílné od minulého.
Kočár s čtyřspřežím vjíždí do měsíce *December*, který je naplněný adventem a jeho překrásným vyvrcholením - *Christmas*. Žiju tady a teď, takže pro mě je to měsíc December a svátek Christmas. Nežiju tehdy a tam, tedy v Praze, kde to bývaly Vánoce a prosinec. Pro mě. Dá rozum, že když uslyším slovo Vánoce či prosinec, tak jsou mé asociace zcela odlišné než daná australská realita.
Vzpomínám na první adventní neděli. Vidím se, jak sedím za stolem a píšu svým milým a blízkým do Česka Christmas cards. Ne vánoční pohledy s Ladovou zimní tématikou. Všem tam na druhé půlce zeměkoule přeji, až večer usednou u adventního věnce... představuji si sebe a své milé a blízké v Česku, jak večer usedáme každý u té své rozsvícené adventní svíčky. V adventním rozjímání myslíme na své milé a blízké. I na ty, kteří už tady mezi námi nejsou. Ti, kteří již přepluli řeku Styx, jež v podsvětí obtéká říši mrtvých.
Je moc dobře, že se umíme pozastavit a projít se v myšlenkách s těmi, se kterými chceme chvíli virtuálně pobýt. Ať jsou blízko nás, daleko od nás či mimo říši živých. Ano, opouštíme se vzájemně. Na chvíli, nebo navždy. Mnozí z nás jsme v mládí opustili své rodné hnízdo, své rodiče a sourozence, přátele a známé, abychom tak kráčeli dál vlastní životní cestou. A my emigranti jsme dokonce opustili svou rodnou zemi. Realita je taková, že tu a tam ONI opustí nás. Navždy. Pokaždé je to velmi smutné, truchlivé, ba až do hloubky duše trýznivé. Mnohokrát si přejeme, aby naši milí a blízcí žili věčně. Aby nás nikdy neopustili. Abychom se s nimi mohli sejít. Abychom si mohli poslat přání a gratulace, a to nejen o Vánocích. Od některých našich milých a blízkých už prostě žádná gratulace tento rok nepřijde. Nikdy.
Co je to vlastně smrt? Epikuros chápe smrt jako úplný rozpad bytosti. Platonismus a křesťanství chápou smrt jako přechod na onen svět. Platón říká, že smrt je pro duši vysvobozením, neboť duše se touží dostat „z vězení těla“ zpět do světa idejí, ve kterém duše sídlila před narozením. Křesťanské učení označuje smrt předpokojem věčného života duše. Buddhismus a bráhmanismus učí člověka odpoutat se od života jako takového, kterému je jakékoli zanikání a vznikání cizí. Každý z nás máme právo si vybrat svoji filozofii a tudíž pohlížet na smrt svýma očima.
Kočár plný adventních vzpomínek na ještě čerstvá úmrtí i narození v mém okolí připomíná nedávný odchod dalšího známého - zdaleka nedosáhl sedmdesátky. Ještě teď slyším všechny říkat: „Mohl tady ještě nějaký rok být.“ Jistě nemohl. Věřím, že odešel a přeplaval řeku Styx ve svůj pravý čas. Před více než šesti lety se dozvěděl, že má rakovinu krve. Čtyřspřeží poslušně stojí a dává mi chvilku, abych seshora pohlédla na smuteční obřad, na poslední rozloučení konající se v parku nedaleko jeho domu. Důstojné, osobní, decentní rodinné rozloučení. Tak, jak si to zesnulý sám přál. A na závěr obřadu jsme byli všichni vybídnuti jeho synem, ať si vybereme z jeho knihovny jednu či čtyři knihy, ve kterých si budeme s radostí číst a s láskou na něj vzpomínat. Z mého pohledu dokonalá myšlenka.

Vybízím čtyřspřeží k pohybu. Ano, všichni jsme smrti každým dnem blíž a blíž. Té své, či našich milých a blízkých. Se strachem v očích. Jsme si toho vědomi, ale vyhýbáme se na smrt pomyslet, natož o ní mluvit. Zajímalo by mě, kolik z nás se vyslovilo a oznámilo svým partnerům či potomkům, jaké je naše poslední přání, a jak má proběhnout finále. A kde chceme ulehnout. Žijeme sice v jednadvacátém století, ve století technologie a komunikace, ale téma smrt je stále tabu.

Hlavou mi prolétnou výrazy obličejů mých kamarádek, když jsem před mnoha lety zavedla řeč na téma smrt. „Co to máš za pohřební řeči?“ ptaly se. Nebylo to hned, ale zvykly si. Přijaly myšlenku a i skutečnost, že je to vlastně přirozené zemřít. Že to není žádná tragédie o tom přemýšlet a mluvit. Že je to naopak docela zvláštně intimní sdělovat si své vlastní pocity a chápání tohoto záhadného konce života.

Kočár se čtyřspřežím se blíží zpět do koncertního sálu. Mysl, srdce i duše jsou stále plné vzpomínek na živé a mrtvé. Ve vzpomínkách a ve snech jsme spolu pěkně pohromadě. Bez rozdílu.

Jen v reálném životě si jedni žijí svůj život od nás na míle vzdáleni přes oceán, druzí na míle vzdáleni někde daleko ve „své říši“. Někteří odešli z tohoto světa tiše, lehce a přirozeně, druzí náhle a tragicky, a jiní s plným vědomím z vlastního rozhodnutí, z vlastní vůle. Nesuďme jedny, druhé ani třetí. Psychologové říkají, že není důležité, co se stane, ale jaký k tomu zaujmeme postoj.

Každý máme vlastní svíčku, která hoří svou intenzitou a svým tempem. Někomu rychle a razantně, jinému pomalu a dlouho. Mladé talentované ruce dohrávají poslední akordy. Klavírní koncert i má projížďka ve zlatém kočáře se chýlí ke konci. Přehodím strnulou levou nohu přes pravou. Žijme, vychutnávejme a naplňujme svůj život. Radujme se z každého setkání, neboť může být i poslední. A pak, vtančeme do náruče smrti - ani ne příliš brzy, ani ne příliš pozdě, ale v pravý čas.

OTÁZKA

Břetislav Kotyza

Táži se -
Je Bůh či snad není?
Otázku sedmibolestnou křičíme při zrození
smíření neznajíce neznáme odpuštění
za lásku děkujeme mlčíce
hledaje odpověď v pochybnostech
když jsoucností On
přidal svým dětem tíhu žití
nepřítomností Jeho
kdos neznámý otvírá
andělu padlému v nás

FILM LURDY

Peter Žaloudek

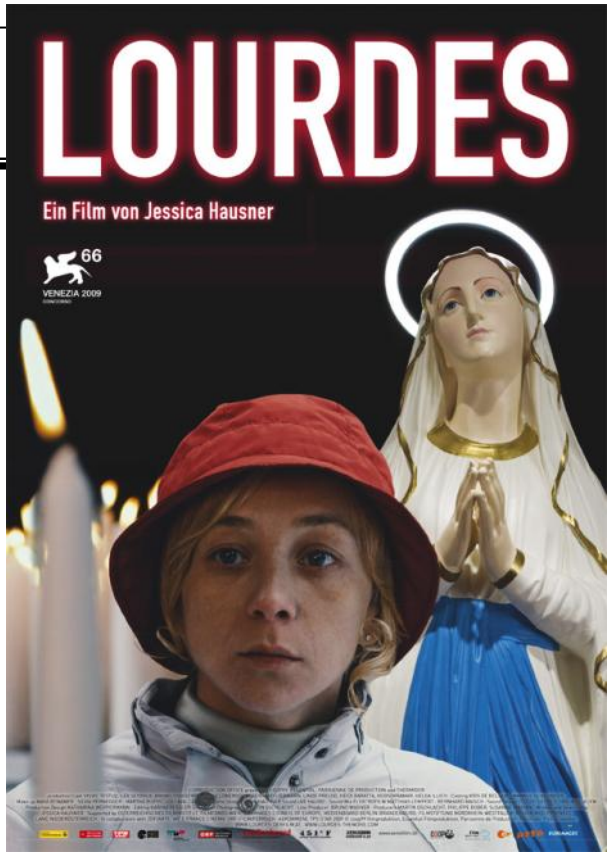

Jako malý chlapec jsem četl knihu Franze Werfela „Píseň o Bernadettě“ – příběh sv. Bernadetty Soubirousové (1844–1879) z pyrenejského městečka Lurdy, jíž se zjevila Panna Maria. Od té doby patří sv. Bernadetta mezi mé nejoblíbenější světice. Když jsem později emigroval a začal cestovat po světě, Lurdy byly jednou z prvních adres, které jsem chtěl navštívit. Byl jsem tam pak mnohokrát, navštívil jsem všechna místa se životem sv. Bernadetty spojená, viděl jsem staré i nové filmy, četl různé publikace.

Lurdy jsou jednou z destinací, kam míří cesty milionů poutníků z celého světa. Jsou totiž považované za jedno z mála míst, které katolická církev uznala hodným zjevení Panny Marie, matky Ježíše Krista, Matky boží. Zároveň však jsou i cílem nesčetných zástupů churavých lidí, kteří sem už víc než 150 let cestují ze všech končin zeměkoule v naději, že budou zázračně uzdraveni, když už jim lékařská věda nedokáže pomoci. Snad nikde jinde na světě se nekoncentruje takové množství nemocných jako právě zde.

O fenoménu tohoto místa byl ve spolupráci rakouských, německých a francouzských tvůrců nedávno natočen film s prostým názvem *Lurdy,* který stojí za vidění. Doporučuji jen jedno: Než se na něj půjdete podívat, vyprázdněte si hlavu. Zbavte se všeho, co o tomto místě víte. Běžte do kina s jediným úmyslem – nechat se ovlivnit tím, co vám film chce říci. Protože budete-li v něm hledat zbožné tvrzení, že Lurdy jsou místo posvátné, budete zklamaní. Budete zklamaní, když v něm budete hledat místo zázraků, kde skutečně dochází denně k nevysvětlitelným uzdravením. Když v něm budete očekávat dokumentaci o posvátnosti, kráse a hloubce duchovna, nenajdete ji. Ze všeho, čemu byste chtěli dát vznešený přívlastek „nej“, vám vyjde surová, strohá a nepěkná směs krutosti, sobectví a pokrytectví. Film nechce toto místo ani jeho dějinná fakta mytologizovat či idealizovat, ale nechce ho ani znevažovat či znesvěcovat. Zamýšlí se nad fenoménem zázraku, masové psychózy a religiozity na pozadí lidského ega.

Myslím si, že je to film nesmírně zajímavý. Odkrývá totiž jemná, ba přímo nejjemnější zákoutí lidského nitra – zákoutí zbabělosti, pokrytectví, podlosti a všelijakých jiných slabostí. Ano, i takové vlastnosti k nám patří a každého z nás nějakým způsobem a do určité míry ovlivňují.

Velikost jednotlivce spočívá právě v tom, nakolik dokáže všechny své negativní stránky brzdit, kontrolovat a proměňovat („transformovat“) na stránky pozitivní. Film hovoří srozumitelnou řečí o tom, jak v určitých momentech či situacích života vyvřou vlastnosti na povrch lidského bytí, tak jako když se vaří polévka, a nahoru se dostávají nejrůznější „ingredience“. Pokud je člověk silnou bytostí, schopnou a ochotnou reflektovat, co se při „vaření“ dostalo na povrch, má šanci se změnit – dochází k zázraku, protože celá jeho bytost se naráz změní, změní se i jeho vztah k jiným a následně i vztah jiných lidí k němu samému. Pokud tak silnou bytostí není, ale má ochotu naslouchat, všimne si postřehů lidí ve své blízkosti, a jejich reakce ho rovněž přivedou k zázraku, tedy ke změně myšlení a chování. Těm, kteří se sami nad sebou zamýšlet nechtějí a nedají ani na rady či postřehy druhých, se pomoci nedá – to jsou ti, kteří jsou přesvědčení o své dokonalosti a žádný zázrak nepotřebují.

Do Lurd putují choří lidé – věřící i nevěřící, a všichni očekávají anebo alespoň doufají v zázrak, vyléčení, tj. totální změnu ze stavu ne-moci (nemohoucnosti a závislosti) do stavu moci, tedy schopnosti být sebou samým, být zdravým. Medicína už selhala, ta už pomoci nemůže, zbývají Lurdy.

S podobnými pocity se tam vydává Christine, ochrnutá sklerózou multiplex. Už se vůbec nemůže hýbat, je na vozíku, při sebebanálnější situaci odkázaná na pomoc zvenku. Je zařazena do skupiny, o niž se starají sestry-dobrovolnice. Pacienti, kteří jsou na tom zdravotně lépe, pomáhají těm, kdo jsou odkázaní na pomoc – ať už při tlačení vozíku, při krmení, toaletě apod. Christine vidí nekonečné zástupy lidí čekajících na uzdravení. Vidí jejich tužby, avšak cítí též jejich zmatenost, neboť mnozí z nich vlastně ani nevědí, proč chtějí být zdraví, co od života očekávají. Tuto zmatenost do určité míry zvyšuje i jednání kněze, který skupinu doprovází. Slouží pro ně mše, žehná je, zpovídá, a při tom neustále opakuje, že Bohu záleží hlavně na uzdravení duše, ne těla. Ale Christine, a zdaleka ne ona sama, chce být zdravá. Chce být milovanou ženou, touží po lásce, po muži, po něze, po plnosti života. Aniž by mohla sama cokoliv organizovat nebo měnit, je v proudu mas tlačena nejen reálně, ve skutečnosti – na vozíku, do situací, ve kterých by ani nechtěla být, ale v přeneseném smyslu i ve světě

duchovním, kdy se musí zúčastňovat modliteb či ceremonií, které jí nic neříkají. Je však v Lurdech, a tak jako všichni ostatní nemocní i ona je pod dozorem a opatrováním kněze a řeholních sester – je v těch “nejlepších rukou”, nemá na výběr.
Jedna ze sester, uštvaná a vybičovaná přehnanou snahou o svou vlastní dokonalost, jí však krátce předtím, než se nervově zhroutí, poví, že zdraví závisí jen na ní, na Christine, a že když bude chtít být zdravá, tak se uzdraví, protože Bůh i Maria takovou snahu o zdraví ocení tím, že jí dopřejí zázrak. A tak se jedné noci zničehonic sama, vlastní silou posadí na lůžku, po chvíli vstane z postele a začne chodit.
Stal se zázrak. Celá její skupina je z toho paf. Lékaři jsou překvapení, i když skeptičtí, jestli to není jen určitý fenomén masové psychózy vyvolaný prostředím.
Ale všichni to považují za zázrak, ačkoliv málokterý z nich věří, že ten zázrak bude trvat věčně. A žádný z nich nenajde odvahu překročit svůj vlastní stín nedůvěry a zbabělosti a z celého srdce dopřát Christine toto lidsky nevysvětlitelné a neuvěřitelné uzdravení. Raději si mezi sebou tipují, jak dlouho bude toto zázračné uzdravení trvat. Do této své perverzní hry se skepsí pak chtějí Christine vtáhnout za každou cenu, do té míry, že jí začnou vyčítat každou radost z nového života, z každého nového objevu a úspěchu, a jen čekají, kdy tomu všemu bude konec. A když Christine, stále ještě tak slabá, křehká a toužící po blízkosti, protože je sama, už nemůže a v situaci, kterou jí všichni nejvíc závidí – neboť právě tančí s mužem, do kterého se zamilovala –, v tom okamžiku oné nesnesitelné tíže závisti a zlomyslné škodolibosti náhle upadne a už nedokáže vlastními silami vstát; v tom momentě cítí, že prohrála. Protože je sama proti celé skupině falešně zbožných, pokryteckých lidí, kteří jí závidí, místo aby se s ní radovali, a vlastně si ani nepřejí, aby byla zdravá. Z posledních sil se postaví na nohy. Jedna z pacientek si k ní pospíší s vozíkem, na kterém Christine ještě donedávna seděla. Nepoví sice ani slovo, ale to, jak vytrvale a plná vzdoru a opovržení u ní s vozíkem stojí, i když se Christine brání, že ho nepotřebuje, ji v té dlouhé scéně ticha, trapného mlčení, pod krutou palbou očí celé skupiny nakonec zlomí. Po úmorném boji mezi touhou žít a rezignací, který vnímavá a citlivá kamera perfektně zachytila, se Christine vzdává a usedá na vozík... Zázrak uzdravení skončil.
Jakkoli smutně tento film končí, jakkoli je vlastně celý film smutný, neboť odkrývá propasti lidského charakteru pokřiveného falešnou zbožností, je to film velmi pravdivý. Je to film o člověku. O každém z nás. Je jedno, jestli jsme věřící nebo ne, je jedno čemu věříme. Nebudeme-li na prvním místě lidmi, pak víra samotná anebo příslušnost k jakémukoliv náboženství nás nezachrání. Ten zkorumpovaný kněz, který tvrdí, že Bohu záleží jen na změně našeho nitra, a až potom, bude-li ovšem chtít, i na změně našeho zdravotního stavu – ach, jak ubohý obraz to podává o Bohu... měl přece jen pravdu, i když si toho nebyl vědom: zázraky se dějí i navzdory tomu, že je nevidíme.
Největším zázrakem je samotný život. Jen je třeba vzít ho do svých rukou, vzít ho vážně. Pokud dokážeme brát život *sul serio*, naplno, se vším co přináší, s tím příjemným i nepříjemným, stáváme se automaticky součástí toho nekonečného koloběhu a dynamiky, toho *perpetuum mobile*, jehož začátkem i koncem je Bůh. Stáváme se božími syny a dcerami – copak to samo o sobě nestačí?
Lurdy – pro mnohé místo zklamání, ztracených nadějí, pro jiné místo milosti a poznání – to je film, který stojí za to vidět.

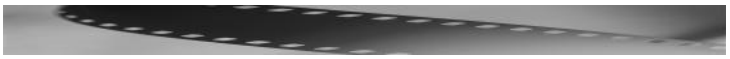

PROČ UŽ BYCH SI NEPŘÁL BÝT ŽENOU

Luděk Ťopka

Jak už se mi často stává, má tento článek původ opět v pražské veřejné dopravě. Snad je to tím, že se tam jaksi stávám členem malého kolektivu, který se během jízdy stále mění, takže než dojedu k svému vzdálenému cíli, už tam z těch, mezi něž jsem na začátku cesty vstoupil, není nikdo, ale vůz je stále plný.
A tak mne k téhle úvaze inspiroval nepřeslechnutelný rozhovor tří mladých lidí. Jel jsem přede dvěma dny tramvají č. 7, když v zastávce Albertov přistoupili dva chlapci a dívka. Byli to zřejmě studenti některé z tamějších fakult, a protože vůz byl dost plný, zůstali stát přímo nade mnou a pokračovali v zřejmě venku započatým hovorem. Oba kluci se snažili, částečně sice žertem, ale napůl vážně přesvědčit kolegyni o tom, jak jsou na tom ženy oproti mužům lépe a jaké výhody, jaké preference jim příroda a společnost skýtají, a jak by si přáli být ženami.
Naslouchal jsem tomu s úsměvem a nostalgicky vzpomněl na své a svých kamarádů stejné -*náctileté* názory a dokonce určitou závist našim spolužačkám a ženám vůbec.
Byli jsme přesvědčeni, že už v dětství se na ně rodiče dívají jako na roztomilejší dětičky, dávají jim přednost, požadují po jejich bratrech stejný vztah a postoj, maminky je strojí líp než své klučíky, když jde o něco dobrého, holka má vždy přednost a není-li jasné, kdo ten talířek rozbil, je nasnadě, že potrestán bude kluk. I v pozdějším, školním věku měly dívky výhodu - učitelé na ně byli podvědomě hodnější, posuzovali je mírněji, nepodléhaly potupný trestům, jako bylo stání v koutě, klečení nebo rákoskou přes dlaně a nemuseli vykonávat podřadné služby, jako je, například mazání tabule. Na vyšších školách, jako byly školy měšťanské, rodinné a obchodní, či na reálkách a gymnáziích, kdy se dívčí těla začala zaoblovat a měnit tvary,

dostávalo se jim mnohdy ze strany profesorů (ačkoliv ne vždy ode všech) nejen milejších pohledů, ale i posudků a známek.
To se protáhne, až do doby dospělosti, kdy je obletují bzučící hejna, smečky a stáda chlapů všeho druhu, mladých, zralých i přezrálých, za účelem zcela jednoznačným. Jsou lákány a přesvědčovány příjemnými způsoby v podobě dobrých večeří, společných výletů luxusními auty, turistických zájezdů do atraktivních destinací a manželských slibů. A ony z toho mohou (a také tak většinou činí) leccos vytěžit, ať již lásku, pomoc, výhodný sňatek, majetek či jiné materiální požitky.
Všichni se jim pokorně a uctivě dvoříme, prosíme a žadoníme o jejich lásku a přízeň, či alespoň o tělo. Poklekáme před nimi, ba někdy se i plazíme, zatímco ony tak činit nemusí, neboť mohou mít kluka, muže, či chlapa kdykoliv si zamanou. Takže zapomeňme na prezidenty, krále a diktátory, neboť je to žena, kdo de facto vládne tomuto světu. Ó jak by bylo krásné a pohodlné být jednou z nich!
Jenže pak jsme se oženili, což byl první kontakt se skutečnou realitou ženského života a brzy se naše přesvědčení začala měnit. Například jsme oba zůstali pracujícími občany, ale ukázalo se, že ženy jsou za stejnou práci hůře placeny než muži a že po návratu ze zaměstnání je čeká druhá směna kuchařek, hospodyněk, a převážně i pečovatelek o naše pohodlí a náš odpočinek po naší celodenní práci.
A to jsem se ještě nezmínil o zvláště specifickém ženském údělu, který bychom my, chlapi, těžko celý život pokorně snášeli. Mám na mysli ona pravidelná periodická utrpení a zejména pak jejich sice krásné, ale bolestivé poslání rodiček našich potomků.
Nevím, který pitomec s tím tehdy v práci přišel a tvrdil, že ženy to moc nebolí, neboť jsou přírodou vybaveny menší citlivostí k bolestem vůbec a k těm porodním zvlášť, takže sice přitom povykují, ale jen málo a krátce.
A mně se právě před několika dny dostalo z internetu poučení, že „… podle *výsledků dlouholetého výzkumu Centra pro behaviorální medicínu v Atlantě, je vnímání bolesti u mužů a žen rozdílné – muži vnímají především fyzický aspekt bolesti, zatímco ženy zažívají kombinaci bolesti fyzické a emocionální“.*
A pro představu o intenzitě bolesti zpráva uvádí, že „… je-*li jednotkou bolesti 1 b, je intenzita otevřené zlomeniny bérce kolem 150 b, zatímco při porodu zakusí žena bolest o síle průměrně 1500 b, tedy utrpení, odpovídající náhlým zlomeninám všech kostí v těle“.*

Takže, dámy, děvčata a holčičky, myslím, že mohu jménem většiny mužů v této zemi prohlásit, že vám všem, které jste to již zažily i těm, které to teprve jednou zakusíte, budeme hluboce vděčni za zásluhu o zachování našeho českého rodu. Budeme si vás za tu oběť a utrpení vážit, milovat a hýčkat a už nikdy ty rouhavé názory nevyslovíme!
A k tomu nám pomáhej Bůh (abych použil závěru bývalého skautského slibu a přísahy amerických a jiných prezidentů)!
Buďtež tedy zdravé, šťastné a spokojené, abyste nás mohly milovat a chápat i s našimi slabostmi! Howgh, váš Maghootoo - v jazyce jihozápadního kmene Mohavů v USA „*Ten Který Uctívá Ženy*“.

A žena slovy básníka -

Ženo plamene
Ženo jež se mi vracíš v kartách
Ženo mých Tantalových muk
Ženo s očima kolovrátku
Ženo s větrným mlýnem perletí
Ženo ukrutná jak malarie
Ženo s vlečkou rozvodněných potoků
Ženo s kostnatými prsty
jež zatlačíš naposled má víčka

- víte kterého?

UŽ JE MI ZASE ŠESTATŘICET

Jaroslava Pechová

Přiznávám, že to není můj nápad, ale už je to drahná řádka let, co se s ním honosím.
„Sardinky v oleji mají víc místa než my v téhle frontě na Mařenku,“ huhlal Miloš Kopecký, když stál v řadě gratulantů, aby popřál své kolegyni – herečce Marii Rosůlkové k významnému životnímu jubileu – k osmdesátým narozeninám. Když před ní konečně stanul, hluboce se uklonil, galantně uchopil její ručku do své a něžně ji políbil. Nakonec jí, s gestem hodným tak významného herce jako byl on, podal růži.
Mařenka roztomile našpulila pusu, šibalsky přivřela oči a málem zazpívala: „Milošku, vy jste mi přinesl růůůži… a jednu…“
„Chcete tím říci, že jsem lakomý?“ zajíkl se pan Kopecký.
Ale Mařenka na něj udělala kukuč, co si asi pamatovala z tanečních a zašvitořila: „To bych si nikdy nedovolila. I když je mi známo,“ zahrozila na něj koketně ukazováčkem, „že jste své lásky nikdy nerozmazloval.“
Pan Kopecký polkl naprázdno: „Mařenko, jste roztomilá jako septimánka i když už je vám…“
Nenechala ho domluvit: „Už je mi zase šestatřicet,“ zrůžověly jí samou spokojeností tváře. „A ani už nevím jak dlouho.“
Stála jsem těsně za panem Kopeckým, a tak jsem měla z první ruky ty rarášky v očích paní Rosůlkové, to mladistvé fluidum, které ji obklopovalo, tu radost ze života, která z ní vyzařovala jako na svatých obrazech září svatozář.
Kde nechala trčet ta léta, co mění hedvábnou pleť v pergamen, tvář počmárají vráskami a vlasy posypou holubí šedí? Možná zná kouzelné zaříkávadlo, které ochromí zub času, které nenechá odletět mládí za hory a doly a rozproudí životodárnou energii v žilách v každém – i v pozdním věku. Snad je to ona ta kouzelná věta, kterou vyslovila: Už je mi zase šestatřicet!
Hleděla jsem na Mařenku s obdivem, tak jako se hledí na maratonského běžce, co svou hrudí protrhne cílovou pásku, neboť i ona uběhla takový nekonečný životní maraton, i když to na ní není vůbec vidět.
„Nepochybuji, že máte pravdu,“ usmála jsem se na ni. „Nejsem na světě ani polovinu let co vy, ale mohla bych si z vás vzít příklad. Znáte snad kouzelnou formuli, co zastaví čas?“
„Kdepak,“ nesouhlasila Mařenka a ukázala si na čelo. „Tady to je,“ a položila dlaň na místo, kde tluče srdce: „A hlavně tady.“ Pak mi špitla do ucha: „Jak vás znám, i vám mládí vydrží do osmdesáti.“
Pobavilo mě to. Ale potom jsem si řekla: „Radši to nenechám náhodě.“ A tak jsem se začala opičit. Zní to tak roztomile a pak – co kdyby na tom něco bylo.
„Už je mi zase šestatřicet, ale tentokrát s nulou na konci,“ napsala jsem na pozvánku všem mým blízkým, s nimiž jsem chtěla oslavit své první kulatiny, které je ještě slušné oslavit.
Všichni měli v hlavě galimatyáš a nevěděli, co vlastně oslavujeme, ale nepřipadalo jim to důležité, protože byli spokojeni, že jsme se sešli a že barometr nálady letí vzhůru každým okamžikem.
„Tak kdy si zas nadělíme špetku neděle do všedního dne?“ zeptal se David při loučení.
„Za měsíc je u nás na venkově myslivecký candrbál,“ pospíšil si Jirka s odpovědí. „Omluvenky nepřijímám.“
Za čtyři týdny jsme vyrazili vláčkem směr Jirkova chalupa.
Vesnický candrbál se vskutku vyvedl. Chvíli jsme tančili a bylo to, jako když z bot vydupáme vodu, chvíli jsme zdvíhali skleničky a bylo to, jako když přípitky nevezmou konce, a chvíli si všichni notovali, jak místní kapela vyhrávala.
„Proč nepěješ s námi?“ zeptal se mě Jirka, neboť mu jako hostiteli leželo na srdci, abychom byli všichni spokojeni.
„Já mám dovoleno zpívat jenom při požárech,“ bránila jsem se, neboť jsem přesvědčená, že mám místo hlasivek rybí šupiny.
Dřív než mě stačili přemlouvat, zastavil se u nás pořadatel: „Kupte si lístek do tomboly. První cena je roztomilé selátko.“

„Co je život? Přelud jen, bajka, stín a hříčka pěn,
málo váží vrchol štěstí, neb snem celý život jesti.“
Pedro Calderón de la Barca

„Mám číslo šestatřicet,“ oznámil David, když vytáhl z ošatky růžový papírek. Hned se rozhodl, že ho vymění za moji sedmičku. „Na tuhle cifru máš přece monopol ty,“ ukázal na svůj lístek a hned udělal rukou gesto, abych neodmlouvala. „Známe to tvoje – už je mi zase šestatřicet.“
Nablýskaná trumpeta zahrála tuš a sličný myslivec se sojčím pírkem za kloboučkem zalovil v buclatém soudečku od piva a zahlaholil numero na celý sál. Od stolu vždy vyskočila nedočkavá postava a běžela převzít svoji výhru.
„A teď přijde hřeb večera,“ zahlaholil nakonec. Na okamžik zmizel za dveřmi a vynesl odtud košík s růžovým selátkem, co mělo na krku uvázanou modrou mašli. „Koho teď vylosuju, toho pašík bude.“
Bubínek zavířil, aby v sále vzrostlo napětí, a myslivec si jednou rukou přehodil klobouk z ucha na ucho a druhou sáhl do soudku. Chvíli se v něm přebíral, až konečně vylovil lístek a do hrobového ticha vykřikl: „Třicet šest!“
Nikdo se ani nepohnul, jen moji přátelé vyprskli na celé kolo. Zatočil se se mnou svět a já jen tupě zírala na svou šestatřicítku. „Slyšela jsem dobře?“
„Třicet šest,“ zopakoval nahlas myslivec.
Najednou jsem držela v náručí košík s malým selátkem, které bylo k zulíbání, jako je k zulíbání malé štěňátko. Kvíkalo a pochrochtávalo svou hlučnou samomluvou.
Sál konečně zahřměl potleskem. Uklonila jsem se mu a popadla košík s oplácaným pašíkem a zamířila k našemu stolu.
Vedle na židli seděla paní, co závistí jen otevřela pusu. Bylo na ní vidět, jak je rozčarovaná z té divné spravedlnosti. Přijede nějaká taková, bůhví odkud a bůhví za kým, a odveze si z bálu první cenu. Jak by se právě jí onen roztomilý čuník hodil. Na okamžik si představila, že je prasátko její. Má před očima, jak mu nosí každý den vrchovaté kbelíky, aby přibíral na váze, jak už za pár dní kapánek povyroste a pak roste víc a víc, až z něj je prasisko velké jako stodola na dvoře a ona dobře ví, že takový kusanec ve stavení ještě nikdy neměla. Vidí, jak ho drbe za ušima a rejžákem mu působí blaženost na hřbetě. Čuník se tou její péčí tak zakulatí, že z něj nakonec bude vepř, co už se nevejde do chlívku, a tak nastane čas, aby přišel řeznický velmistr, jako byl můj tatínek Adolf z Petrovic u Rakovníka, který na první pohled přesně řekl, kolik z prasete bude sádla, kolik jitrniček, jelítek a tlačenky vyrovná na vál, a kolik bude z vepřového masa šrůtků uzeného a kolik hospodyně usmaží z každé kýty vídeňských řízečků.
Jenže paní nakonec uviděla, že místo toho pašíka před ní na stole stojí láhev šampusu, co vyhrála v tombole ona, a došlo jí, až vystřelí korková zátka z hrdla a pramen bublinek steče do sklenic a pak po jazyku do krku, tak po dlouhém žíznivém loku po něm zbude jen nasládlá chuť v ústech… a pak už nic.
„Copak si s tím selátkem počnete doma v paneláku?“ zajíkla se, když jsme se začali sbírat k odchodu.
„Tváří se na tebe jako kdybys to růžové podsvinčátko nevyhrála v tombole, ale jako kdybys voddělala Křemílka a Vochomůrku,“ utrousil David na půl pusy.
„Vyměním ho s vámi za ten šampus,“ položila jsem před paní košík s prasátkem.

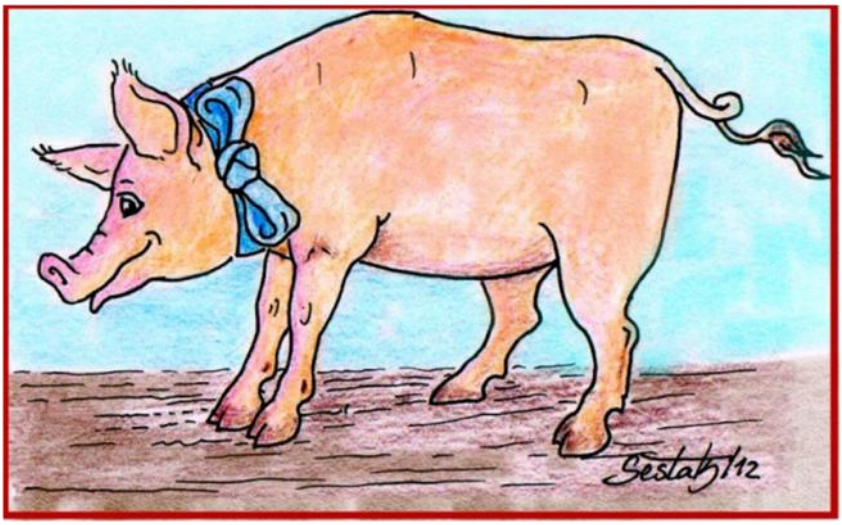

Zaskočila ji odpověď. Točila přemýšlivě očima a nevěřila, že to myslím vážně.
„Šampáňo mám ráda,“ ujistila jsem ji. „Lze se v něm totiž i koupat. A kromě toho se mi hodí k oslavě mých dalších šestatřicátin.“
Zakuckala se, jako by jí zaskočilo a snad i zapochybovala, jestli je pro ni ta výměna opravdu výhodná.
Ale já už ji nechala vlastním myšlenkám. Vzala jsem ze stolu láhev šampaňského a odešla středem za svými přáteli do temné noci.

Článek byl otištěn ve spolupráci s internetovými stránkami
www.czechfolks.com/plus/

RECEPT NA VĚČNÉ MLÁDÍ:

10 lžiček pravého přátelství, 3 špetky trpělivosti, 250 g štěstí, 10 kapek humoru, 10 dkg zdraví
Dobře zamíchat a pravidelně užívat!

ČECHOAUSTRALAN JE SOUČÁSTÍ WEB ARCHIVU
WebArchiv archiv českého webu
PODZIM/JARO 2013
39

PAK

Barbara Semenov

Přichází jaro – prudce i pomalu
devět měsíců čekáš
než vyloupne se z obalu
Pak voní, zurčí, v květu tepe
Zorničky dokořán
v údivu nad vším světem
než jitřenku slunce odvelí

Pak léto vrátí do polí
svůj dech horký jak milování
jen v tílku hic
jezero vábí leskem borovic
Prodluž se na babí
alespoň o měsíc

Zlátne života špás
plod těžkne, evergreen v nás
Pak listí zbarví podzim
jak víno do ruda
okrová paleta, sklenka ne dopita
být jako zimostráz
Zas tlení voní ze zahrad
Mlha jak pernod rozlita

Pak bílo
Už tu bylo
Vločka můj malý zázrak
tak tiše padá na můj ráj
nic není moje ani kraj
Jen sen se chvíli snes
tak zvláštní jako dým
tak krásný
Zimy se nebojím

foto - sem

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

Jsme na Facebook, přidejte se k nám - https://www.facebook.com/Cechoaustralan

www.cechoaustralan.com

Klikněte na Like

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P.O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
PP 381712/02414
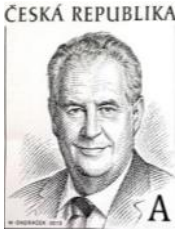
POSTAGE PAID AUSTRALIA